

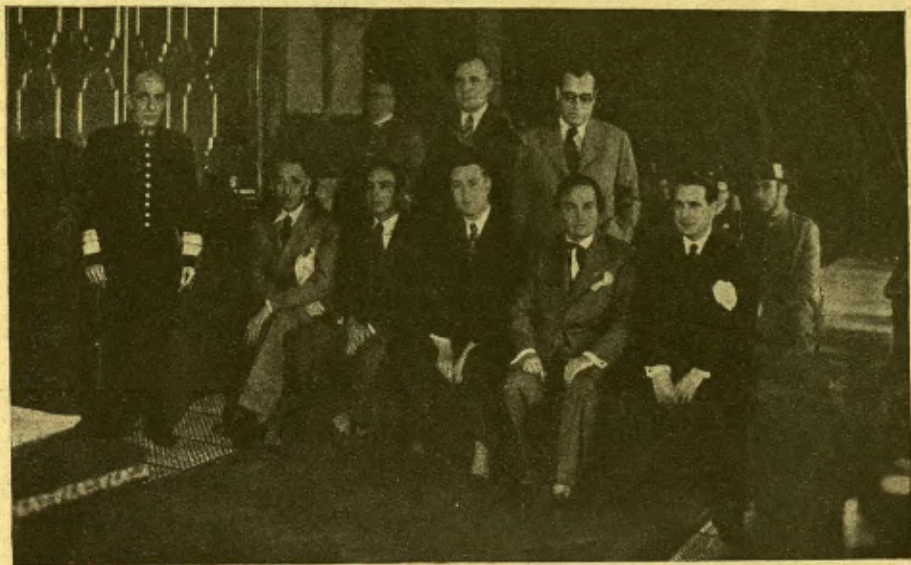
Aquest número ha passat per la censura

DAVANT EL T. G. C.

El procés de Madrid

Tot just arribat, ja va dir-m'ho un amic: «Sí, ho he vist als diaris». I l'endemà, tothom amb qui parlava em repetia el mateix: «Sí, ho vaig llegir tot».

Però hi ha una cosa, veritat?, que no la duen els diaris i és, justament, la que jo buscava. Perquè les paraules que, és clar!, és el més important, és el que queda, el que passa, diríem, a la història, de tota manera són com mortes quan les llegiu.

El darrer govern de la Generalitat davant el tribunal. Asseguts: Companys, Lluhi, Esteve, Gassol, Mestres; drets: Barrera, Comorera

Heu de conèixer molt l'home que les pronuncia, heu d'estar molt dintre, no ja de l'assumpte de què es tracta, sinó del moment pel qual aquell assumpte està passant, per copsar-ne tota la intenció. A vegades, el més important d'uns mots és el to amb què es diuen. Vós expliqueu una ofensa a un amic i quedeu parat quan ell us contesta: «Què vols que et digui? Trobo que no n'hi ha per tant!...» I aleshores us adoneu que el que va ofendre-us, sobretot, va ésser el to. «Oh! haves d'haver sentit amb quin to m'ho va dir!», afegiu. I us adoneu que ell ho comprèn de seguida.

Heu llegit les paraules? Està bé. Però, qui podria donar-vos l'emoció!

Veureu!... Tornant-ne, de Madrid, vaig passar per València. «De València a Castelló—em deia un amic d'allà—tota la carretera passa com per un jardí. A mà dreta, tarongers fins el mar. A mà esquerra, tarongers fins a la muntanya. I a la carretera, a banda i banda, en lloc d'arbres, com feu a Catalunya, dues inacabables fileres de rosers.»

Jo en tenia una idea, doncs. Jo havia sentit les paraules. Però el que l'amic no va dir-me, justament, és el que va impressionar-me més. El que va oblidar és que mentre travessau aquell verger magnífic, mentre el cotxe vola per aquella mar de verdors, l'aire de la mar, de la mar de debò—que és a quatre passes—, us porta al cotxe l'olor penetrant de la tarongina mesclada amb l'olor, més densa, de les roses. I que aquestes olors mesclades fan una impressió tan forta que acabeu per inclinar el cap al coixí i cloure els ulls, perquè la voleu aspirar en tota la seva intensitat i que res no us en distregui. I dura quilòmetres i quilòmetres. Per això a mi, quan em parlin del trajecte València-Castelló, per anys que passin, la imatge visual de l'estesa immensa dels tarongers anirà unida, serà vivificada, per la sensació embriagant de l'olor d'aquelles terres beneïdes.

L'olor dels mots és l'accent, l'emoció amb què són dits. Tot seguit us adoneu, quan són de qualitat, quan l'accent és sincer, que creen un ambient a llur entorn. I és aquesta olor, aquest accent, aquest ambient, allò que va portar-me a Madrid. I en fou tant de dens, que va fer-se intolerable. Que tothom, tothom, se'n va impressionar. I si durant tres hores—tres hores!—una multitud atapeïda estigué immòbil, com petrificada, escoltant la paraula sobria, valenta d'humanitat, d'un advocat defensor, mirant de no perdre un mot, mirant de no perdre un gest, en aquella sala de llum com ensunyada, tenint davant vostre, un xic més alts que vosaltres, uns ho-

mes molt coneguts—que només veïeu d'esquena—, quan arribà el moment que parlà un d'ells, el més representatiu, en nom de tots, quan començà a dir aquestes paraules que heu llegit als diaris, molta gent s'alçà sense ni adonar-se'n, i tribunal, i advocats, i civils, i públic—dames, polítics, periodistes, obrers—, tothom quedà suspens, tothom clavà els ulls a la mateixa figura, tothom mirà amb la mateixa expectació,

Els Dijous — Blancs

L'ESTRANGERA

Quan la senyoreta suïssa ingressà a la dispensa, es produí una gran sensació a l'escala. Tots els veïns volgueren saber si era bella o lletja, gràcil o disgraciada, elegant o adolzenada. I es quedaren palplantats, sense esma de qualificar-la, perquè, d'un senzill cop d'ull, no era ni una cosa ni l'altra. D'ací que fes fortuna la dita del llogater del primer-segona:

—Bah, és una estrangera!
Les primeres notícies innovaren que era una noia amb el seu passament, que no li calia treballar per viure i que la raó de la seva vinguda radicava en la necessitat de canviar converses i familiaritzar-se amb la llengua espanyola, però aquell mateix observador remarcà encertadament:

—Trobo que per a això, més li valdria Madrid!
La dispesera, picada pel retret, desempolsà tots els seus coneixements ineluctables, assolí aquell terme mitjà d'expressió que va de la minyona de servei procedent del planell central a l'ex-pensionista de Sarrià, però confià la missió receptiva al seu fill, sota pretext que, a la cinquantena, els vocabularis són de mal assimilar. La intervenció del jove tingué les naturals derivacions galants, el temps just per ella donar-li a entendre que no hi havia res a fer i, com a mostra palesa del seu refús, enganxà, aquell mateix vespre, amb quatre xinxetes, el retrat d'un home al capçal del llit.

Tothom s'assabentà, l'endemà, que l'estrangera tenia un promès a París de nom de protagonista de pel·lícula sonora i que, en els moments de tedi, l'evocava dins un concert de sospirs. Les mares respectables dels voltants, que veien en l'estrangera una possible esgarriadora del camí dreturer dels fadrins gens avesats encara a desentrellar el complex del món, es sentiren assossegades, però aquest alleujament durà pocs dies, puix que el que feia quatre, la suïssa es deixà acompanyar, fins al llindar de la porta del carrer, dins un dues places, per un xicot d'aire esportiu i l'escàndol anà creixent en constatar que cada dia arribava conduïda per un automobilista diferent.

—Shocking! They are companions of the English Club!

tranyà que la suïssa no anés al club de la colònia del seu país i que emprés, de faiso meravellós, la llengua de Shakespeare. Tot seguit, l'estrangera li explicà, per tal que ho divulgues, que si bé havia nascut a Lausanne, de petita la traslladaren a Bradford, on el seu pare exercia d'enginyer supervisor en una fàbrica de calderes.

—Aquesta dona fa girar el cervell!—exclamaven les amigues de la dispesera, però trobaren un eximent de la seva excentricitat sempre que la contemplaven agenollada a la parvòquia amb exemplar devoció i indiferent al xiuxiueig de les dames emperifollades. I ací també s'estrellà la ingenuïtat de les veïnes, tota vegada que l'estrangera declarà, enmig d'un estremiment general, que era protestant i no catòlica i que si no assistia als temples protestants era perquè no hi havia imatges per inspirar l'oració ni brillantor en el culte:

—They are so cold; only with the cross and the Bible!

La declaració de l'estrangera motivà unes cares molt serioses que li escalimaven el salut, però ella no s'immutà i, a fi de congregar-se les amistats properes al seu redós, els féu arribar a cadascuna una invitació per al concurs de rem i natació, en el qual prenia part:

—To row; to swim!—cridava.
No hi mancà ningú. L'exhibició de la seva corpòria, dins un mallot perla, assolí un èxit fantàstic. Fins la senyora del principal-primer, la més irreconciliable, no s'es-tigué de dir:

—Fet i fet, és una noia que distreu.—S.

Un tuffi curiós

Gibert, ex-alcalde del Prat, ha arribat a Madrid en avió, des de Berlín, per assistir a la darrera sessió de la vista.

Entra a la sala i s'asseu a un banc on ja hi seuen els ex-alcaldes Pi i Sunyer i Aguader.

Enric Fontbernà seu al costat d'Alavedra i li diu:

—Busquem un altre ex-alcalde per a aquell banc, i podran fer el tuffi...

Un fals Duelo

Per assistir a una vista del procés del govern suspès de la Generalitat, la cua, al carrer, és llarga, inacabable

—Vols dir que hi cabrem tots?—fa un català al seu amic.

—Jo sí—diu aquest—. Ara he trobat la solució.

Deixa la cua, va cap a la porta i allarga una targeta a l'uiuer.

Aquest es quadra. El fa passar. L'acompanya a l'ascensor. Toca timbres.

—Es el señor Duelo! El señor Duelo!

I quan l'ascensor arriba dalt, davant l'expectació de Pi i Sunyer, Nicolau d'Oliver, Rubió Tudurí, etc., que ja havien pujat, surt de l'ascensor, tot tibat, el militant Bonet, de l'Esquerra, que sense saludar ningú, travessa el passadís i s'asseu amb l'aire greu que correspon a un governador...

La importància de l'ortografia

A la visita de la presó, l'endemà de la darrera sessió de la vista, no s'hi cap. El passadís de davant de la reixa és ple de gom a gom. Azaña, Casares Quiroga, periodistes, catalans, etc.

Es impossible atansar-se a la reixa. Malgrat les empentes, alguns visitants, que veuen els presos a través dels que han pogut atansar-s'hi, comenten les dificultats que els empleats de la presó posen per entrar.

—Si no fos això avui hi hauria mil persones—fa un.

—No pas si els passava el que m'ha passat a mi—replica un senyor que no es pot bellugar, compromet contra la paret. En el com dimoni ho dec haver escrit, que l'empleat de la presó ha entès que deia: Señora sola i de cap manera em volia deixar passar a mi:

—Aquí dice «Señora sola»—deia—, pues que pase una señora sola nada más.

Si ells ploren...

L'endemà de la vista, a la visita de la presó, hom comenta la impressió que la sessió va causar entre la gent que es trobava a la sala.

—El que es va emocionar de debò fou l'Alavedra—diu Companys.

L'Alavedra busca justificants:

—Home! L'afecte personal... La cosa històrica...

I Martí Esteve fa:

—No, no, Alavedra. No us calen explicacions. Jo em contenia amb pena, però quan vaig adonar-me que Barcia plorava, vaig dir-me. «Home, si aquest que no es català plora, bé ho pots fer tu, també. I vaig engagar...

Descans obligat

Sortint de la presó, un grup de catalans comenta el bon estat físic dels presos.

—No ho entenc—fa un—. Trobo que fan més bona cara que quan eren a la Generalitat.

—Doncs jo ho entenc molt bé—fa un altre—. Quan hi eren, moltes hores de treball, molts actes públics, és a dir, anar a

dormir tard, llevar-se de matí. Eren gent cansada. Ara, en canvi, fan unes vacances forçoses, duen una vida metòdica, i, és clar, estan reposats...

Les romàntiques

L'informe llegit pel senyor Ossorio i Gallardo començà relatant la vida política de Lluís Companys: «...L'any 1917 és elegit conseller de Barcelona; poc temps després queda reclòs al Alvaro de Bazán...»

Una jap que s'ho escoltava sospirà:

—¿Quién sabe dónde estará el barquito...

—Haciéndose astillas, como el mismo

Don Alvaro, el pobre..., contestà la seva amiga.

En sortir, totes dues anaren a la «Plaza de la Villa» i disposaren un ramet de semprevives sota la làpida del monument, que res a:

*El fiero turco en Lepanto
en la Tercera el francés;
en todo el mar, el inglés
tuvieron de verme espanto.
Rey servido y Patria honrada,
dirán mejor quién he sido
por la cruz de mi apellido
que con la cruz de mi espada.*

La Volta Ciclista a Catalunya

vista des de l'estranger

Els enviats especials que segueixen la Volta Ciclista a Catalunya, es veu que no tenen uns coneixements gaire exactes de la geografia de la prova. Només cal veure com ressenya l'enviat especial de L'Intransigeant, de París, la segona etapa Manresa-Tarragona, que segons ell és Manresa-Saragossa, per convèncer-se del que hem dit. Després de fer unes consideracions generals sobre el trajecte que es porta corregut en aquesta etapa, diu el següent: «Es corre durant uns quilòmetres tocant la Mediterrània. La cursa transcorre sense història. Finalment es perfila de lluny Aragó, situat sobre un planell elevat. L'arribada és doncs al capdamunt d'una collada.»

Està vist que aquest enviat especial va confondre el turó del Passeig Arqueològic tarragoní, amb les terres properes d'Aragó.

Marcel Thil, pare de família

Marcel Thil, el campió mundial de boxa, pes mitjà, ha passat dos dies de repòs a la nostra ciutat.

—J'aime Barcelone!

Aquesta és la cinquena vegada que ve.

—Si no fos campió—observà a un amic—potser podria venir més sovint. Però de combats de campió no se'n fan cada dia.

Com Gironès, Marcel Thil és un home de sa casa. Viatja amb la seva muller. Pensa sempre en la seva fillota de dos anys.

—A causa d'ella, no marxo a Nordamèrica. No hi marxo perquè no podria passar un mes sense veure la petita.

Qui ha guanyat?

Marcel Thil, el dimarts a la nit, visità el barri xinès i estigué veient l'espectacle de cal Sagristà.

—Què?—li demanaren

—C'est à voir...

Ell tenia ganes d'anar a dormir.

—Demà passat a aquesta hora (les onze) estaré, a París, fent el primer son.

A Cal Sagristà, un impertinent se li atansà:

—Sou Marcel Thil?

—En efecte.

—Qui guanyà a Madrid?

—No es féu el combat.

—Ah!

Marcel Thil, després, explicava: —Si li dic que vaig guanyar jo, hauria semblat una pedanteria. Si li dic, en broma, que havia guanyat Ara, hauria pogut semblar una mofa...

Una frase històrica

El més pintoresc dels nostres homes públics a la page estava fa pocs dies a Madrid dinant amb un ex-diputat provincial de la dictadura. I li deia:

—Veurà: la política, no és més que una qüestió de saber fuar...

L'ex-diputat provincial va haver de rumiar una estoneta per caure que el pintoresc personatge havia volgut dir *savoir faire*.

Té mala premsa

Entre les admiradores de Gil Robles i Goicoechea hi ha un duel a mort. A propòsit d'una recent intervenció d'aquest darrer al Parlament, les seves vestals s'afanyaren a prodigar-li elogis en un saló de te del carrer d'Alcalà:

—No digas, que ha estado estupendísimo! ¿Qué clarividente, qué profundo, qué sagaz!...

—Si; los siete sabios de Grecia, metidos en un corsé!—féu despectivament, la devota de José María.

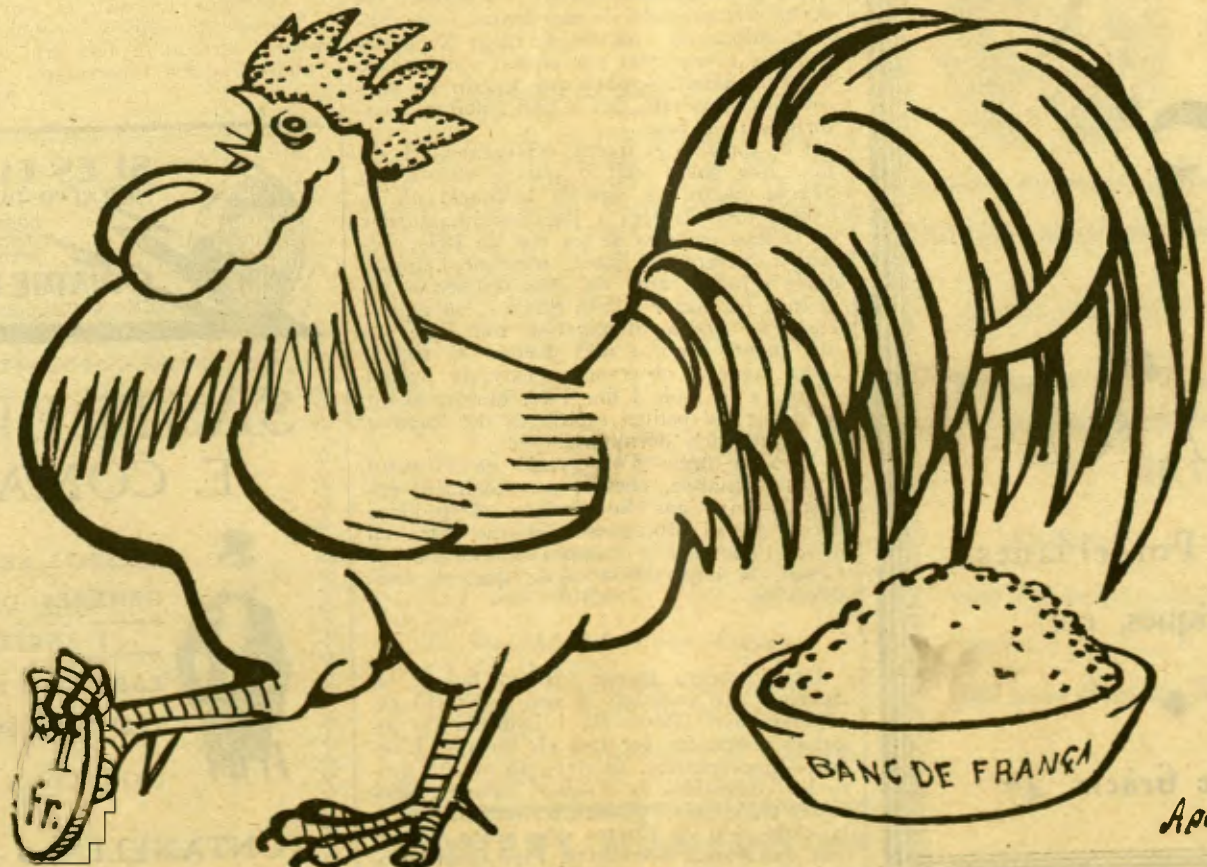
No tot es pot preveure

Quan va entrar en màquina la pàgina 3 d'aquest número, la Cambra francesa havia atorgat la seva confiança al govern Bouisson. Per això en L'actualitat internacional es dona com a closa la crisi ministerial de la veïna República. Al cap de poques hores, però, el govern Bouisson era derrotat per dos vots en demanar plens poders en la qüestió financera. No és estrany, de totes maneres, que no haguessim enfocat aquesta eventualitat de la crisi, que ha produït sorpresa a França mateix.

A la pàgina 3:
Llibres sobre el 6 d'octubre, per Fermí Vergés.

A la pàgina 6:
Thomas Mann, per F. Oliver Brachfeld.

A la pàgina 7:
Man Ray, per P. Català i Pic.

El gall de les Gàl·lies podrà salvar el franc?

Un obsequi inesperat

Amb motiu de la Llei de Premsa s'ha parlat molt dels directores de pàl·la.

Voldran creure els nostres lectors que, no fa gaires anys, els directores de pàl·la dels diaris de Barcelona foren objecte d'un present gairebé oficial?

Era un xic abans de la dictadura. Al Govern civil hi havia Martínez Anido, de funesta memòria, i era secretari el difunt Manuel Luengo i Prieto.

En Luengo havia estat governador de les Illes Filipines, quan la dominació espanyola. Un dia trobà pel carrer un periodista, director d'un rotatiu català, que havia estat molts anys a aquelles illes.

Parlaren d'Ilo-Ilo i de Panay, i, en acomiadar-se, Luengo, que era molt amic dels periodistes, oferí fer-li enviar, quan anés a Astorga, d'on era nadiu, una caixa de mantecadas, per a segellar la seva amistat.

Al cap de pocs dies, En Luengo anà a Astorga i pensà:

—Si envio unes mantecadas a X..., és natural que n'envii als altres directores de diaris.

I demanà a un funcionari que li fes la llista.

Aquest va començar a telefonar, redacció per redacció:

—Oiga! Aquí, Gobierno Civil de Barcelona. Tindrien la bondat de donar la direcció particular de su director?

—Bomba!—pensaren tots—. Això és una denúncia! Què haurà passat? Què haurem escrit?

I, naturalment, van dar l'adreça, no del director veritable, sinó del director de pàl·la.

Dues setmanes després, Luengo i el director del rotatiu català es trobaren al tramvia.

—Què? Què tal las mantecadas?—demanà don Manuel.

—Las mantecadas?

—Sí... Usted no recibió una caja de mantecadas, hace quince días...?

—Yo? No, señor!

En Luengo corregué al Govern Civil, s'informà del fet... i aviat vingué en coneixement que les mantecadas havien anat als respectius directores de pàl·la, que se les van crospar sense aturar-se a pensar a sant de què el secretari del governador es mostrava tan generós amb ells...

Mort injuriat

Tenim a la vista un prospecte del Centre Popular Catalanista Ferran Agulló, contint una crida als veïns dels barris de l'Hospital Clínic, Escola Industrial i Rocafort.

En aquest prospecte es parla del Centre, de l'obra política, cultural i social que es proposa de desenrotllar i s'afegeix aquest substancial paràgraf:

«I, dit sigui de passada, en batejar el nostre Centre amb el nom que li donem, hem volgut aprofitar l'avinentosa per a tributar un homenatge al record d'aquell *perfidios* mestre de ciutadania...»

Si algú dubta de l'autenticitat del document i de la fidelitat amb què reproduïm el mot fet ressaltar per nosaltres en cursiva, tenim el prospecte original a la seva disposició.

L'èpica intel·lectual

En una societat dels afores de Barcelona, un llibrepensador va dar l'altre diumenge una conferència. En un dels paràgrafs del seu parlament, se li va esllavissar aquesta frase:

—Perquè, gràcies a Déu...

Un *oh!* sortí de les boques de gairebé tots els assistents. Però l'orador, sense perdre la serenitat, completà així l'oració:

—...com diuen els catòlics...

Monolingüisme

A prop de Pallegà, hi ha un senyor que té un vedat. El vedat està voltat de pancartes amb la inscripció: *Coto*.

Diumenge passat hi van pescar un caçador furtiu que hi caçava i li posaren una multa.

Però l'home va protestar

—Home! No hi ha dret! No hi ha pas cap rètol que digui que aquest terreny és vedat!

—Com, que no? Si hi ha set o vuit rètols que diuen *Coto!*

—Ah, *Coto!* Vol dir vedat! Jo m'havia pensat que aquests rètols volien dir que el terreny estava plantat de cotó!

UN INSTITUT D'OBSERVACIÓ PSICOLÒGICA

L'obra de "La Sageta"

Al peu de la muntanya del Tibidabo, a poques passes de la seva quieta Avinguda—quietud solament ferida pel grinyolar del tramvia blau en engrapar la corba—, una torre emplaçada en un indret arrecerat recita des de la seva façana, amb mostres inequívokes de modestia, un nom breu i clar com una gota d'aigua: LA SAGETA.

No es tracta de cap torre familiar, ni de cap escola, ni tampoc de cap institució clínica o mèdica però sí de quelcom que assimila, tot agermanant-les, aquestes tres

Per totes aquestes finalitats ha estat creat, doncs, *La Sageta*, l'institut on és exercida una observació constant de l'infant per mitjà de diversos procediments l'eficàcia i infalibilitat dels quals pregonen les revistes i tractats mèdics més competents en les qüestions psicològiques.

L'infant que «va a casa el metge» ben sovint es despersonalitza d'aquell altre infant que, submergit en un ambient familiar

trencaclosques del damunt de la taula. I heus ací com es troba presoner, inconscientment, dels més deliciosos paranyes amb què compten els psicòlegs de darrera hora. Perquè—és que caldrà aclarir-ho?—en aquesta habitació o cambra americana de Gesell, i des de darrera dos falsos plafons de fusta, completament transparents, dos doctors de l'institut van prenent notes de tots els gestos, actituds i característiques temperamentals de l'infant en estudi. Així hom constatarà, per exemple, que si el petit personatge en observació té un temperament pacífic i serà, escull el joc més pacient i d'execució més difícil; si, pel contrari, és terriblement nerviós i impacient, semblarà el desordre damunt la taula, embastarà moltes coses sense finir-ne cap, etc., etc.

Si l'infant a observar posseeix algun tic nerviós o qualsevol altra malaltia similar de les que es precisen i manifesten a través de diverses excitacions mímiques, els doctors, des de la seva cabina d'inspecció, poden posar en marxa, automàticament, una màquina cinematogràfica d'impressionar la qual recull en moviment alentit les al·ludides escenes a fi de poder estudiar-ne meticulosament després el seu procés i curació.

De cambres com aquesta sembla que només en funcionen tres en tot el món: a New Haven (U. S. A.), a Viena i a Bon.

Durant la permanència de l'infant a l'institut és atesa la seva instrucció, que es realitza, a elecció dels pares, en els idiomes català, castellà, francès, anglès o alemany.

L'Institut d'Observació Psicològica es posa en relació amb el metge i el mestre de l'infant per a continuar durant la seva permanència el tractament mèdic o el sistema pedagògic que ells seguien, i després els informa sobre el resultat obtingut amb l'observació.

Les investigacions mèdiques, ultra les pedagògiques, es realitzen mitjançant estímuls endocrins, exploracions radiològiques, exàmen pediàtric i neurològic, exploració de l'audició i de la veu, etc.

El mínim d'observació hi ha estat fixat en una setmana.

Els serveis tècnics de l'institut són atesos

«La Sageta» per fora

facetes. *La Sageta*, doncs, és una mica torre familiar, una altra mica escola i un bon tros institució mèdica.

Aquesta aliança, certament no gaire en consonància amb el nostre temperament—sempre partidari d'esporgar els més indefugibles matisos a totes les coses—, és una magnífica realitat, des de fa algun temps, a l'estranger. A Amèrica i Anglaterra l'experiment és conegut i són molts els pares que en pregonen les excel·lències. Ens referim als *Child Guidance Clinics*, instituts d'observació psicològica com aquest que acaba d'inaugurar-se ara a Catalunya sota els auspicis del doctor Emili Mira. Parlem-ne doncs, car *La Sageta* mereix ésser descrit amb la minuciositat i atenció dels miracles esdevinguts estimuladores realitats.

A aquest lector que arruga el front i pressent en les ratlles imprecises d'aquest drà prevenir-lo que s'erra de mig a mig. Però sí que per una raó de licitud i d'elemental justícia ens interessa fer constar els múltiples beneficis que podem recollir del funcionament de *La Sageta*.

Fins ara, a les nostres llars, alguns problemes d'ordre psicològic relacionats amb la vida de l'infant eren pràcticament inabordable. Era corrent—ho és encara—el cas del pare de família que us confidenciava amb evident desconsol:

—Estic preocupat. El més gran dels meus infants l'hem hagut de treure de l'escola perquè no feia més que entebancar el treball i l'estudi dels altres alumnes. No sé pas què en farem d'aquest xicot!

Aquest pare no exagerava; era simplement un home que comprenia el problema difícil que en un moment determinat se li plantejava i que Déu sap fins quan podria considerar-se'n sortejador.

També sentíem ben sovint les queixes d'una mare que havia de lluitar amb algun infant amb trastorns del caràcter, de la conducta, o bé de la capacitat intel·lectual.

El cas, encara, dels infants amb trastorn de la paraula esdevé força freqüent i ben pocs són els pares que hi saben trobar una orientació mèdica pertinent.

o prop de les seves joguines, pot mostrar-nos amb tanta diafanitat els seus instints, defectes, intel·ligència, etc. Entre aquest i aquell pot traçar-se un paral·lel tan llunyà com el que existeix entre el xicotàs, rialler, de poble i la fotografia encarcerada que

Nen en observació a «La Sageta»

tramet als seus pares durant el període de servei militar.

No hi ha pas cap dubte que l'esponataneïtat i la franquesa, en el que es refereix a l'infant, seran sempre uns factors de positiva importància per a l'orientació del doctor, sobretot, naturalment, en els casos de malalties no infeccioses i que, per tant, el caràcter i la seva anàlisi poden ésser la clau de no poques manifestacions de correcció urgentíssima.

Tenint en compte aquest elemental punt de vista, *La Sageta* és la negació del recinte clínic amb la gran sala plena d'aquàriums de bisturis lluints. La decoració és clara, graciosa, renyida amb tot enfarfec, servida per un mobiliari sobri, de línies funcionals, amb làmpares que fan claror sense col·leccionar pols ni projectar ombres sinistres. Un pom de flors del jardí—carbassa encès, verd maragda—es reflecteix sovint en el llac extàtic del vernís d'una taula. Els finestrals són amples i generosos de llum, el menjador acollidor i simpàtic, els dormitoris prodigis de simplicitat i de confort. Adhuc els aparells de raigs X, possiblement avergonyits per aquest ambient de balneari afinat, sembla que tractin de passar despercebuts des d'una habitació encortinada en rosa...

I de tot això es tracta, evidentment. L'infant que passa vuit o quinze dies a *La Sageta* jugant en aquella habitació on es troben tots els jocs i joguines imaginades en la més eufòrica de les nits de Reis, saltant i corrent pel jardí, menjant llamina-dures i jugant amb els nens del senyor de la casa (el doctor Alfred Strauss, en aquest cas), no podrà imaginar-se mai que els ulls atents d'un o més doctors el vigilen i que aquesta observació s'exerceix durant el joc, a la taula i fins i tot durant la nit utilitzant les petites espilleres del damunt les portes dels dormitoris.

Però la tasca d'observació de l'institut no pot donar-se, encara, per totalment enllestida—així ens ho declara el pediatre doctor Jeroni Moragues—fins que entra en acció l'anomenada cambra americana de Gesell, la importància de la qual és considerable.

Hom procura menar l'infant fins a un corredor que condueix a una habitació esplèndidament il·luminada i atapeïda de joguines col·locades per tots els indrets. L'infant—innocentment, és clar—no medita gaire les conseqüències d'aquest tafaneig sense (?) testimonis i penetra a l'habitació amb la sigilositat de l'home que acaba de fer una sensacional descoberta. Però aviat reacciona i comença a manipular els estres i

L'APERITIV

Grau Sala. — Grau Sala acaba d'exposar una col·lecció de ventalls i de pintures a la guaixa. En els ventalls de Grau Sala hi ha aquells senyors, aquells toreros, aquelles noies i aquelles manoles que ens fan pensar en els maniquis de les sastreries de teatre i de les exposicions de figures de cera. Tot allò que la pols ha vestit d'humor i de tendresa. La imaginació plàstica de Grau Sala s'ha situat a l'època anterior a l'esport, no amb una precisió arqueològica, però sí amb una agudíssima precisió poètica. Aquesta època és tota una època. Cartells de teatre i revistes galants i revistes serioses que evocuen les primeres exposicions universals d'una certa categoria i allarguen fins al fi de segle. Els pinyols d'aquesta època es poden dir Toulouse-Lautrec o es poden dir *douanier* Rousseau. Això segons els gustos. El màgic definidor i comentador d'aquest món dels boàs, dels capells amb colibrís i dels enagos planxats ha estat Proust. La nostra infantesa va recollir les darreres gotes de licor d'aquest món de Grau Sala; les primeres pilotes de futbol, les primeres cordes de ring i després tot l'espectacle de la guerra varen liquidar-lo per sempre més. Avui dia evocar aquest món és com evocar els esquarments en públic o les grans merles que agafaven els patricis romans. Es un món que ha passat molt a la història, però malgrat això, encara hi ha persones que es passegen pel carrer i que si molt les burxen són capaces d'enfil·lar-se dalt d'un avió, que han viscut i han vibrat amb el dolcíssim caramell de fi de segle i han abraçat cotilles de color de rosa rígides i imponents com un estrí medieval. Aquestes persones difícilment es poden trobar en condicions per evocar aquest món amb tota la malícia i tota la poesia necessàries, per la senzill raó que entre aquelles cotilles i aquells bigotis antiesportius deixaren una mica de la pell de la joventut o de l'adolescència. Es necessita una imaginació que arribi de fresc, formada ja completament dins l'època de l'esport i de la postguerra, que tingui aquella murrieta de cadell o d'infant, per poder crear o suggerir sense perjudici, amb tot l'aplom i tota l'eficàcia, el clima dolç i grotesc d'aquella època preterita. A Catalunya, aquest graciós temperament gairebé infantil, però tragué i carregat de malícia com un artista expert, és Grau Sala.

L'art d'aquest jove pintor, finalment enginyós, ha caigut amb gràcia, en pocs temps s'ha fet l'amo de la situació, i avui dia la seva pintura i la seva peculiar imaginació tenen un èxit positiu.

Grau Sala, en pocs temps, ha pintat moltes parets i moltes teles, ha fet cartells i ha demostrat que era un habilitíssim il·lustrador i un comentador plàstic de l'agredolç més ple de poesia. Les seves sirenes, els seus marinerets, els seus senyors de barret de meló i de barba i bigoti, les seves dones pes fort de circ, les seves fràgils i ondulants nines de sucre candi amb un llacet al coll i una perla a l'orella, les seves cues de peix i els seus gerrets de flors artificials viuen dins d'un clima rosa, violeta, verd d'ensiam, blau d'ombrella de seda o groc de llimonada industrial per entendre la sensibilitat més exigent i produir un cas personalíssim d'inesgotable gràcia.

Un art com el de Grau Sala correria el perill d'ésser excessivament decoratiu, o el perill, encara més greu, d'ésser excessivament literari, si no estigués salvat per una qualitat autèntica. Aquesta bona qualitat de la seva pintura s'endevina en allò que precisament resta al marge del motiu, en l'obra purament de pintor, en la baralla dels colors per produir el matis, en la limitació i en la selecció dels efectes. L'art de tots els temps és saber limitar i saber seleccionar, i l'artista és el que té l'instint i la tècnica d'aquestes coses. Grau Sala comou pel seu humor i per la seva tendresa, però comou sobretot per l'encert inefable del seu pinzell de pintor. El que el vell Renoir veia amb els propis ulls, Grau Sala ho somia i ho inventa amb aquest instrument sensible i omnipotent que és el cervell dels artistes. Si Grau Sala no fos un pintor autèntic, aquests ventalls i aquestes guaixes que ha exposat darrerament ens farien somriure amablement i res més, però no produirien a frec dels nostres nervis aquesta espina indefinible que és l'emoció.

I en el cas de Grau Sala i del món que evoca hi ha encara una altra cosa a més a més d'un talent de pintor. Ell podria dir i pensar el que vulgui, però jo crec que en aquest jove pintor artista que escull com a motiu una capsa oblidada de sedes mortes i de flors pansides, hi ha no sols l'humor, sinó un positiu entenediment per aquestes sedes mortes i aquestes flors pansides. De vegades és tan sensible i tan justa la seva evocació imaginativa, que fa pensar que Grau Sala és una mena de *revenant*, i que se'n va d'amagat a alguna trista i amagada taverna de mariners, en la qual de tant en tant es sent cantar una d'aquelles havaneres de l'any vuitanta, i que ell escoltant la melodia es posa a plorar com un nen i a les nits somia en un pailebot que arriba de Cuba, carregat de sospirs, de peixos de vidre i de nines vestides d'organdi.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

EXCLUSIVES D'ART

Cristalls Orrefors

Porcel·lanes Richard-Ginori

i Copenhaguen

Passeig de Gràcia, 90

URALITA, S. A.

DANA

Cristalls, Porcel·lanes,

Ceràmiques, etc.

Passeig de Gràcia, 47

SI ES ELÉCTRIC
1 PER AL VOSTRE AUTOMÒBIL
ho treballau en les
millors condicions de
preu i qualitat, al
GARATGE ELÉCTRIC
CARRER MOIA, 61-8 (Antbau i Diagonal)

SASTRERIA
F. COMAS

GUSTOS SELECTES
GENERES DEL PAIS
I ANGELOS

ESPECIALITAT EN
VESTITS DE SOCIETAT

NOMES A MIDA

FONTANELLA, 9 PRAL.

CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 41
Telèfon 41655

NEVERES
VEGI
LA GRAN
EXPOSICIÓN
DE NEVERES
DE

RADIO
UNIVERSITAT

Ronda UNIVERSITAT, 1 - Telèf. 23132

Suc. PASSEIG DEL TRIOMF, 70

LA HISTORIA PROXIMA

Llibres sobre el 6 d'octubre

El 6 d'octubre serà, no hi ha dubte, una data històrica per a Catalunya. Ho serà tant que els inevitables paral·lismes que hom ha fet han provocat ja una inconscient, però certa, revisió de la nostra història. Si temps enrera hom hagués parlat de 1714 en la forma en què ho ha fet l'ex-ministre senyor Ventosa i Calvell, no hauria mancat algun catalanista de la Lliga que hagués protestat de la tesi de don Joan. Però ara hi ha la consideració del 6 d'octubre, el miratge dretista del 6 d'octubre, que ha fet emmudir

s'hagués adonat de tot el que ha passat a Europa en aquests anys darrers. Les mateixes afirmacions sentencioses, la mateixa fe en el determinisme marxista, la mateixa manca de realitat i de comprensió. Joaquim Maurín viu lluny d'aquest examen de consciència socialista que han emprès els marxistes més intelligents. A part de les consideracions que ens pugui merèixer l'evolució de la política soviètica —on l'assaig socialista es converteix, més i més, en la instauració d'una nova moral social — els mar-

7 d'octubre

aquell catalanisme entusiasta que antany treia banderes i feia l'almogàver per ben poca cosa. Ara aquest catalanisme deixa l'almogaverisme per les esquerres — com es diu en cert to — i es dedica a cultivar la restauració de Poblet, l'Orfeó Català i els trenta anys de catalanisme. Déu n'hi dó, encara, perquè si vivim gaires anys altres coses veurem, havent vist ja evolucions tan radicals i comprometedores com les dels senyors Anguera de Sojo i Jover i Nonell.

En definitiva, sobre aquest 6 d'octubre, tan poc madur, hi ha tantes tesis com partits. Hi ha un 6 d'octubre marxista, un 6 d'octubre separatista i un de dreta. I d'altres encara. Abans d'explicar-lo els que el varen fer, tothom l'ha explicat a la seva manera. Evidentment ara començarem a tenir una mica de llibertat per a escriure el que va passar i per què va passar. Com que hem vist que sobre aquests esdeveniments les opinions són lliures, també hi haurà espai per explicar la tesi dels que han vist en el 6 d'octubre el poder de les circumstàncies damunt dels homes, la manca del poder dels homes sobre les circumstàncies

Es tracta d'historiar uns mesos de vida política no pas a través d'unes concepcions, sinó lligant els homes i els fets, els ambients i les reaccions. Es tracta, en certa manera, de continuar una tradició de xoc polític.

Aquesta és la nostra modesta opinió. Però hi ha uns llibres publicats sobre els quals bé cal dir el que pensem. Dos llibres mantenen una posició anàloga: el d'Aymami i Baudina i el de Pere Foix. Militants ambdós d'Esquerra Republicana de Catalunya, per a ells el 6 d'octubre és un alçament d'esquerra on la dualitat esquerrisme-separatisme va provocar la desfeta. Si bé la línia general és aquesta, els dos llibres són molt diferents quant a l'estructura i a les orientacions particulars. El llibre d'Aymami té més el to d'un reportatge i el conflicte hi és vist a través del determinisme catalanista. El clima del llibre és, doncs, inspirat pel nostre fet nacional. Però Aymami es deixa influir excessivament per aquesta minva nacionalista, en profit d'un extremisme social, que tant compta en la política catalana de la República encà. Segui quina sigui la consideració que ens mereixi l'actuació d'una certa agrupació nacionalista, no és veritat que manqués, en aquella ocasió, de coratge ni que molts dels seus afiliats no haguessin aportat al moviment una fe digna, almenys, de tenir-se en compte. El llibre d'Aymami té una qualitat que el fa apreciable: és la correcció de l'estil, la vibració periodística, la claredat d'un home que sap construir.

Qualitats que no posseeix aquest altre llibre sobre el 6 d'octubre: el de Pere Foix. Confesso que la personalitat de l'autor —intel·lectualment o ideològicament, és clar — no m'és gens simpàtica. Si hi ha una cosa al món que no entenc ni entenedré mai, és el «pestanisme», aquesta incongruència doctrinal que hem tingut la desgràcia de patir a Catalunya. Pere Foix té tots els inconvenients d'haver volgut infiltrar a la política d'esquerra les teories neo-anarquistes, neo-sindicalistes, etc., etc., inventades pel senyor Pestanya. El 6 d'octubre a través del senyor Pere Foix és un magnífic producte del confusionisme, del viure a tres mil quilòmetres de la realitat. Si el 6 d'octubre que explica el senyor Foix fos el veritable, ningú a Catalunya no hi entendria res. I em sembla que molta gent sap molt bé per què els han processat o són a l'exili.

Joaquim Maurín i Angel Estivill han publicat, també, dos llibres sobre la revolució d'octubre. Es pot parlar, sobre aquests dos llibres, de revolució, perquè els dos autors, homes del Bloc Obrer i Camperol, han entès fer una revolució.

De Joaquim Maurín coneixem dos llibres, *Els homes de la dictadura* i *La revolució espanyola*. En el seu nou llibre, Joaquim Maurín repeteix la majoria de crítiques i conceptes que trobem en els dos llibres anteriors. No solament trobem que aquest nou llibre és escrit excessivament de pressa, sinó que, potser per manca de temps, trobem un Maurín poc renovat, poc àgil, com si no

Què direm del llibre d'Estivill? Estic convençut que si alguna persona seriosa llegeix el llibre d'Estivill no li quedaran ganes de fer revolució. En aquest país. El llibre d'Estivill és un magnífic exemplar d'aquesta mentalitat de guerra de barricades, que *Els Miserables* de Victor Hugo han introduït a Catalunya. Angel Estivill, més que un àngel, ai las!, és un *enfant terrible* de la revolució, partidari de fer-la amb permís de l'autoritat, amb fusells regalats i ajudats per la policia. Angel Estivill és un home fet a mida d'aquest país, que no s'acaba d'agafar seriosament gairebé res.

FERMÍ VERGES

Mirant a fora

El sentit de la fórmula

A mitja setmana passada, va gairebé desaparèixer de la premsa francesa l'expressió «plens poders»; substituïda per «poders extensos». L'autor del canvi fou Laval. —Cal tenir en compte certes susceptibilitats—deia als seus col·legues. —Les compartiu?—li preguntaren. —No, i precisament per això m'esforço a evitar que es manifestin.

Eclecticisme

Amb l'acord tàcit del grup S.F.I.O., Frossard ha acceptat, en el nou ministeri francès, la cartera del Treball, i ha pres com secretària una ex-presidenta d'un grup de dames bonapartistes. Quan li ho han retret, Frossard ha respost: —Es que la meua secretària és corsa, i ja sabeu que a Còrsega tothom és admirador de l'emperador...

Bon caràcter

Clemenceau fou el primer que cridà Fernand Bouisson als consells de govern, cap a l'acabament de la guerra, confiant-li l'alt comissariat de la marina mercant. El Tigre deia del seu col·laborador: —Té un caràcter tan bo com dolent és el meu. I per això m'agrada discutir-hi. Té una manera de donar-me la raó que em prova que no en tinc.

Hitleriana

Una anècdota de Hitler que cercàreu en va al llibre contint la seva autobiografia, que acaba de sortir:

Quan el dictador alemany era encara de nacionalitat austríaca i no tan sols no posseïa avió particular, sinó que ni tenia auto, hagué d'anar a fer una visita i agafà un taxi.

En pujar al vehicle, Hitler observà que el xofer el mirava amb gran atenció i somreia.

—Un nazi!—pensà Hitler. L'auto arribà al seu destí. Adolf pagà la cursa i en veure que el xofer el seguia contemplant amb curiositat: —M'heu conegut, oi?—li demanà. —Sí—respongué el xofer—. I això que no aneu maquillat! —Maquillat? Eh? —Sí, home, sí! No intenteu dissimular, home! Que us penseu que no us he conegut així que heu pujat al cotxe? Sou Charlot!...

L'home que jeu

Venizelos, actualment refugiat a París, és l'home més difícil de trobar per tots els periodistes que han pretès entrevistar-lo. —El senyor reposa... el senyor ja la migdiada... el senyor descansa... el senyor ja s'ha ficat al llit...—són les respostes.

Antecedents

No és aquest monstre que ha travessat l'Atlàntic en quatre dies i poques hores el primer vaixell francès que s'anomena Normandia.

Sense parlar del modest vaporet que en 1840 portà de Rouen a París les cendres de Napoleó que la fragata Belle Poule havia portat de Santa Elena, el nom de Normandia fou el d'un transatlàntic que en juliol de 1885 féu el seu primer viatge del Havre a Nova York. En aquella època se'l tenia pel més confortable i ràpid de la marina mercant; tenia 140 metres de llargada, desplaçava 5.700 tones i marxava a 16 nusos.

La Cinta Blava

El Blue Ribbon, el Ruban Bleu, insignia que es disputen des de fa anys els paquets gegants que travessen l'Atlàntic Nord, no ha existit mai. Ha estat merament una insignia simbòlica sense corporeïtat, que ha passat actualment al Normandia per haver batut, en el seu primer viatge, tots els rècords de velocitat, el darrer dels quals era posseït pel Rex.

Però un diputat britànic, Harold Hales, ha declarat que ell s'encarregava de donar el Blue Ribbon en forma d'un mapa-mundi d'argent, amb una tira d'esmail blau figurant la ruta seguida pels transatlàntics.

Per la puresa de sang

Fins ara, en les transfusions de sang, el que es tenia en compte eren els grups sanguinis a què pertanyien el donador i el prenedor. Però el Dr. Biedermann, metge cap de les S. S. de Turingia, troba que no és prou i proposa, a fi de disposar de la millor sang per assegurar l'esdevenidor de la raça, que la transfusió de sang ha d'ésser posada sota el control de l'Estat, a fi de no fer barreges que impurifiquin la sang ària.

Humor soviètic

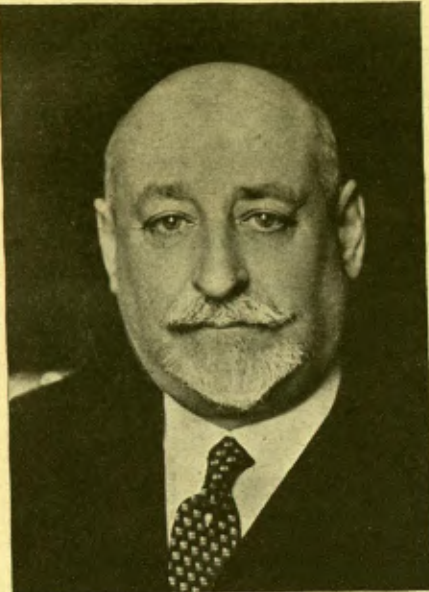
Tot sovint en les seccions d'informació estrangera dels diaris es troben notícies de noves proeses realitzades per para-caigudistes russos. Sembla, en efecte, que aquest del para-caigudes és un esport molt en voga als soviets, i, com totes les coses en voga, ha proporcionat matèria als proveïdors de resistes humorístiques. Heus aquí algunes mostres: «El para-caigudes és un personatge que només diu sí o no.» «El vostre para-caigudes no funciona? No té importància: ja no hi ha necessitat de para-caigudes.» «Si el vostre para-caigudes no funciona—deia un venedor—, us el canviaré.»

AQUEST NUMERO HA PASSAT PER LA CENSURA

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

L'activitat del Tercer Reich

La crisi monetària i, consegüentment, la ministerial de França, han interromput breument les discussions internacionals sobre els eterns problemes de la consolidació de la pau i del desarmament, per a fer convergir tota l'atenció sobre els esdeveniments polítics de França. Això, d'una banda, es comprèn perquè França és un dels països envers els quals es gira sempre l'atenció d'Europa; però, d'altra banda, aquesta crisi ministerial, que tan de pressa acaba de resoldre's, no és sinó un episodi de política inte-

Fernand Bouisson

rior que no pot alterar les directives de la política exterior francesa, la qual es distingeix per una unitat de direcció que es manté a través de tots els governs.

La crisi francesa es pot resumir en molt poques paraules. Després de la temptativa mig reeixida contra el franc belga i el fracàs complet de l'ofensiva contra el flori holandès, els especuladors internacionals s'havien tirat àvidament sobre el franc. Entre els governants i els parlamentaris no hi havia acord sobre les mesures a adoptar per a deturar l'especulació i castigar els especuladors, veritables enemics de la humanitat. Dimitit el govern Flandin després d'una votació adversa de la Cambra, se n'ha format un altre de presidit per Fernand Bouisson, i la Cambra ha votat els poders extraordinaris en matèria financera demanats pel govern. Vetaquí tot.

El parentesi, doncs, ha estat breu i, un cop clos, ha reprès el seu lloc el problema de la pau, que sembla no haver-se de resoldre mai. No manquen nous motius, i com de costum proporcionats per Alemanya, amb l'oberta condescendència d'Anglaterra, que no sembla pas haver aprofitat les lliçons de 1914.

Són dues especialment les activitats de la política exterior alemanya: l'ofensiva contra el pacte franco-soviètic i les maniobres realitzades per Goering als Balcans.

Els ambaixadors del Reich a Londres, París i Roma han presentat als governs respectius una nota de la Wilhelmstrasse amb crítiques —per no dir protestes— al pacte estipulat entre París i Moscou, el qual, segons Berlín, no estaria en harmonia amb el pacte de Locarno i el Covenant de Ginebra.

Era esperat aquest pas, perquè Hitler l'havia anunciat en el seu discurs dels tretze punts. Però, tret de Roma, on el pacte franco-rus no ha estat gaire ben acollit, Hitler no ha trobat un ambient molt favorable per a la seva protesta. El mateix John Simon ha anunciat que el text del pacte havia passat a estudi dels experts del Foreign Office, i un comunicat del ministeri remarca el poc fonament jurídic de la nota alemanya. En efecte, cap incompatibilitat no es pot trobar entre les clàusules del pacte firmat entre Laval i Litvinoff i el de Locarno, i encara menys amb l'estatut ginebrí. Els juristes francesos—i fou aquesta la causa del retard en la signatura del pacte—havien examinat minuciosament tots els aspectes de l'acord des del punt de vista jurídic i no aconsellaren de concloure'l fins que fou eliminada tota causa d'algun eventual dubte, i un examen per l'estil es deu haver verificat al Foreign Office, on les

negociacions entre el Quai d'Orsay i el Kremlin han estat seguides atentament.

El pacte en el qual es basa el recurs alemany és el de mútua assistència militar, efectuable àdhuc en el cas que el Consell de la S. de les N. no examinés ràpidament un eventual conflicte i no aconseguís la unanimitat indispensable en les seves deliberacions. A Berlín diuen que es tracta d'una al·liança de caràcter militar, i per tant contrària a l'esperit i a la lletra del Covenant.

Es curiós aquest interès de Hitler per Ginebra, després de no haver-se mirat a violar les clàusules militars del tractat de Versalles i d'haver-se retirat sorollosament de la Conferència del Desarmament.

El pacte franco-rus té precedents, contra els quals ningú no ha reclamat. Sense parlar del que va servir per a constituir la Petita Entesa i del polono-romanès, fixem-nos un moment en el franco-polonès. Aquest pacte fou firmat a Locarno precisament al mateix temps que aquell que garantia les fronteres del Rin, que com és sabut fou obra de Briand i Stresemann. El ministre francès volia que les mateixes garanties que es creaven per a la integritat de les fronteres del Rin s'estenguessin a les del Vistula. Els alemanys s'hi oposaren, per raons comprensibles. Però Briand féu saber a Stresemann que aleshores França estipularia un pacte separat amb Polònia per assegurar-li l'ajut militar de França en cas d'agressió per part d'Alemanya. Stresemann no pogué fer cap objecció ni des del punt de vista jurídic ni des del polític. I el pacte franco-polonès és molt més rígid i sever que el franco-rus, ja que l'assistència hi és prevista automàticament, sense esperar cap decisió del Consell de la S. de les N.

Aquest pacte és encara en plena vigència i el Reich no ha formulat mai cap recurs contra ell, ni l'esmenta en la nota tramesa ara als governs de les grans nacions europees.

Però encara trobem un precedent més característic, i és el d'al·liança germano-soviètic estipulat a Rapallo en 1922, i renovat pel mateix von Papen. Aquesta al·liança exclusivament militar és anterior al pacte de Locarno, però no fou pas denunciada després, sinó confirmada. Ara se n'ha anat en orris, per la política antisoviètica nazi, però no per incompatibilitat amb el Covenant—del qual ni alemanys ni russos no es preocupen a Rapallo—, ni amb el pacte de Locarno.

Fet i fet, doncs, la nota de la Wilhelmstrasse no farà un gran efecte, malgrat que a Roma es sentin velleïtats de defensar-la.

Innègablement, a Berlín no els fa gens de gràcia l'agrupació de la Petita Entesa i la Unió Balcànica entorn de França i de Rússia. Desfer-la per via diplomàtica és anar al fracàs segur. Però hi ha altres camins, i són aquests els que segueix Goering en les seves maniobres als Balcans, amb l'objecte de fragmentar la Petita Entesa. En sortirà? Els Balcans són els Balcans, i les sorpreses són possibles.

El «segon gran home» del III Reich s'ha presentat a Sofia, acompanyat de la princesa Mafalda, cunyada del rei Boris, amb el qual ha celebrat unes quantes entrevistes secretes.

Per bé que Boris sigui d'origen alemany, el govern no té cap desig de córrer aventures germanòfiles i el president del Consell ha declarat que s'oposarà a un viatge del rei a Alemanya i ha assegurat que a Bulgària no es fa una política personal.

Tot això és simptomàtic. El pla que vol realitzar Goering consisteix en una al·liança entre Iugoslàvia i Bulgària, a fi de separar la primera de la Unió Balcànica i de la Petita Entesa. Si aquest pla no reeix, obtenint almenys una entesa entre Iugoslàvia i Alemanya, amb un pacte semblant al germano-polonès. Es per això que Goering ha anat a Belgrad.

Segons la lògica, l'ambició «general» Goering no hauria de reeixir, però ja hem dit que els Balcans poden donar sorpreses de tipus balcànic.

De totes maneres, cal remarcar que les dues intermediàries de què es val Goering, la princesa Mafalda, casada amb un príncep alemany, i la princesa Joana, muller del rei Boris, són italianes, i és clar que no poden fer una política contrària als interessos del seu país d'origen.

TIGGIS

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa □ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

Subscriuiu-vos a

MIRADOR

Rambla del Centre, 19 (Llibreria Bergé) - Barcelona

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El Sr. _____

que viu a _____

carrei _____ n.º _____ es subscriu a **MIRADOR**

pel preu fixat de **3'50 ptes. trimestre.**

de _____ de 193_____

Signatura

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Un film rus: «Groza»

Sense un marge de lleure i de benestar es fa molt difícil pensar i obrar d'una manera despreocupada. Els sociòlegs ja han remarcat que adhuc les especulacions filosòfiques que semblen tan independents de les condicions materials d'una civilització, comencen a florir en les colònies gregues particularment pròsperes i d'una vida assolada. Primer viure, després filosofar, com diu el proverbi, i quan la vida es presenta difícil, no esperem de la gent que pensi d'una manera desinteressada i que obri d'una manera despreocupada. Per això,

n'hi ha un símptoma. Ens referim a la revista cinematogràfica russa *A punt! Nois, música!* que esperem veure aviat a Barcelona. Una autèntica revista amb *girls* i música pseudoamericana, segons contenen les cròniques. Segurament hi ha altres testimonis d'aquest cinema pur, però nosaltres no en sabem concretament avui d'altre que aquest, i que... *Groza*, que acabem de veure.

No és tanmateix sense una ombra de dubte que gosem posar *Groza* com a testimoni d'un cinema ja despreocupat d'aires apològics.

«Groza»

aquells que blasraven la producció de films soviètics per ésser una cosa sistemàticament tendenciosa, cometien un tort inexcusable. La producció soviètica era el que devia i podia ésser. Un miracle havia estat que els films produïts en un país en convulsió s'haguessin inhibits d'aquestes condicions excepcionals de la vida política i social.

Totes les energies nacionals en tensió, no estranyem doncs que una cosa tant de la col·lectivitat com és el cinema participés d'aquella tensió. Ara, que això no impedeix que cadascú de nosaltres formulés el desig de veure un dia les virtuts genuïnes de l'escola soviètica de cinematografia afirmar-se en un gènere d'obres emancipat ja de l'obsessió de l'actualitat.

Hem de creure que la U. R. S. S. ha aconseguit avui la suficient estabilitat interior per a fer possible els jocs purs de l'art i de l'especulació, que l'home avui pot ja disposar d'una reserva de llibertat que el protegeixi de la coacció social. En el cinema

Groza és una obra d'Ostrowski, dramaturg polonès de mitjans del passat segle, i per tant una obra absolutament al marge de tota actualitat, com també ho és de tota anticipació ideològica.

Es un drama d'adulteri i d'angoixa que acaba en suïcidis, en un medi fortament característic de pietat popular, d'hipocrisia i d'exhauriment moral. L'obra, intrínsecament parlant, no revela cap tendència ni sembla proposar-se res, però no podem pas dir el mateix de la intenció que pot haver mogut avui un realitzador com V. Petrov a filmar aquesta història sinistral com poques.

Diriem doncs que la pel·lícula, intencionadament o sense intenció, llança un descredít enorme sobre la Rússia de l'antic règim. La pietat hi apareix com una superstitió grossera que viu freqüentment a la pitjor orgia i oblit dels principis morals de caritat i lleialtat.

A part de tot això, *Groza* és un espectacle sensacional, d'un gènere cruel i realista com solament avui una producció independent (respecte als interessos d'una empresa!) és capaç de produir. Això quant a l'esperit i contingut. Quant a la realització, ens trobem davant d'un film que continua i prolonga algunes de les característiques tècniques dels bons films anteriors. El resultat és una pel·lícula que pot xocar als que estem avesats a la perfecció rigorosa de la producció americana, però que malgrat algunes incorreccions materials, val per una cosa més important que tot això: per la passió de veritat i l'emoció trista i pregonja que anima la cinta tota.

Es un drama que entra de ple en aquella pintura del «desig rus» de què ha parlat Dostoievski. Els instints de venjança prenen una intensitat imprevisible, i la passió una violència que res no és capaç de contenir. Es una història aclaparadora, explicada no pas amb una gran correcció, però sí amb una força brusca que no tolera la indiferència.

JOSEP PALAU

Fantasia

LOS DE 14 AÑOS

Un film de
ROVENSKY

Gran Premi
al Concurs
de Venècia

UNA OBRA D'ART

UNA EMPRESA AMBICIOSA

L'Enciclopèdia del Cinema

En la revista que edita l'Institut Internacional de Cinematografia Educativa, posat sota el patronatge de la S. de les N., hem vist un article editorial anunciant que està a punt d'acabar-se la redacció de l'Enciclopèdia del Cinema que l'esmentat Institut prepara des de fa uns quants anys. I, a més a més, com a mostra, insereix l'article sobre els gags, per a demostrar que un tema que podria semblar secundari—i adhuc desplaçat en una obra «seriosa»—pot tenir interès i obrir vastos horitzons al profa i fins a molts que es creuen iniciats i tot. Diguem que la descripció del gag ve a tenir una extensió com de tres o quatre articles d'aquesta pàgina, i que l'autor—Sam Mintz—no es lliura a digressions ni prodiga floretes retòriques, per a donar una idea del caràcter vast i complet que vol tenir aquesta Enciclopèdia, tant més útil que és dedicada a una matèria de les més importants del món, però que encara no ha estat objecte d'una

sistematització. Serà, pel que es diu, una obra tan útil al professional com a l'aficionat.

Si, en efecte, es té en compte que per a fer una Enciclopèdia del Cinema no es pot recórrer—en la mesura que és possible de fer-ho en les altres matèries—, a treballs ja existents, és fàcil d'adonar-se de les dificultats d'una compilació com aqueixa, en ésser intentada per primera vegada.

Acompanya a l'article a què ens referim una taula sistemàtica que comprèn, com qui no diu res, quaranta-quatre camps generals, en què es divideix idealment l'Enciclopèdia i l'enumeració dels quals és impossible aquí; acontentem-nos d'esmentar les vuit parts en què estan agrupades aquelles quaranta-quatre divisions: generalitats; classificacions generals; producció cinematogràfica; difusió; sales de projecció, programes; projecció; legislació, aspectes socials i polítics; públic; instituts i organitzacions.

PANORAMA

«Cinema Amateur»

S'ha posat a la venda el número 8 (primavera de 1935) de la revista *Cinema Amateur*. Com de costum, porta articles de col·laboració i una abundant informació de tots els concursos nacionals celebrats darrerament. Es la revista de l'amateur català.

Cinema amateur patrocinà ahir la presentació del film txec *Els de catorze anys*, producció independent que fou comentada per nosaltres en el número anterior.

Aquesta sessió tingué lloc al cinema Fantasia, on continua projectant-se aquest film digne d'ésser vist, si més no per la seva fesomia tan característica i de tot el marge dels grans corrents de producció.

Film rus

Aquesta fotografia és d'una escena d'un film dirigit per Nabi Ganshev, que es titula *Jove* i ha estat rodada per la Usbek Film a l'Usbekistan.

El film tracta de la lluita contra els *basmatx* (bandits) de l'Usbekistan, que en aquesta escena duen a una cova una noia que han raptat.

El preu del color

Són sabuts els esforços que es realitzen, sobretot als Estats Units, per a produir films en colors perfectes, la qual cosa no deixa de topar amb seriosos inconvenients, un d'ells el preu. Sabem quin és el preu de cost d'un film com *La Cucaracha* (que ací s'estrenà de complement amb *Les Quatre Germanetes*), que dura una mitja hora escassa? Doncs, mig milió de pessetes! En negre hauria costat quatre o cinc vegades menys.

«Intelectuals Beauties»

Max Reinhardt, que, expulsat pels nazis, és actualment a Hollywood, ha estat objecte d'una pregunta comprometedora. Li han demanat quines eren, en la seva opinió, les estrelles més brillants i les més intel·ligents.

Després de lloar moltes beutats, Reinhardt ha arribat a fer una llista d'actrius intel·ligents, sense cap ordre de graduació, tret de Greta Garbo, que segons l'autor alemany, ha d'encapçalar-la. Aquesta llista és:

Greta Garbo, Aline Mac Mahon, Marion Davies, Helen Hayes, Miriam Hopkins, Constance Collier, Ruth Chatterton, Anna Sten, Elissa Landi, Josephine Hutchinson, Jean Muir, Ann Harding.

NOTICIES CURTES

La vida del sinistre Abdul Hamid, que havia estat duta al cinema mut, ho serà ara al parlat. El film, anglès, té per protagonista Fritz Korner i Nils Asther.

Una decisió del *Conseil de l'Ordre* de París ha prohibit que els advocats apareguin a la pantalla.

Marcel Pagnol rodarà un film en ocasió de l'Exposició Catòlica de Marsella.

Avís als filatelistes. En ocasió de l'Exposició que París prepara per a 1937, s'emana un segell de correus amb l'efigie de Louis Lumière.

Spencer Tracy i Jean Harlow rodaran *Riff Raff*, drama l'acció del qual transcorre entre els carregadors del port de San Francisco.

Una altra novella de Dickens en film: *Història de dues ciutats*, amb Ronald Colman.

Laurel i Hardy, arranades les diferències amb Hal Roach, seran escocesos en el primer film que rodaran. Les falduilles típiques deurán ésser un tema de gags.

Mae West ha triat Alaska en el temps de les empentes de l'or per al film que està escrivint.

King Vidor dirigirà *La rosa tan roja*, amb Margaret Sullivan.

Dupont, el director de l'inoblidable *Varietés* rodarà a Hollywood el film *El bisbe es porta malament*, la vedette del qual és Frank Morgan.

Boris Karloff i Bela Lugosi—protagonistes respectivament de *Frankenstein* i *Dràcula*—treballaran junts en *El Corb*, inspirat en el cèlebre poema d'Edgar Poe.

Werner Krauss prepara un *Rasputin*, noma mut s'havia anglicitzat el cognom: Seastrom—anirà a Anglaterra a dirigir *El Rei dels Jueus*.

Werner Krauss prepara un *Rasputin*. Un altre!

Basil Dean, a qui devem *Tessa*, rodarà a Viena *Whom the Gods Love*, amb Victoria Hopper la seva muller, de vedette.

Armand Bernard, Florelle i Robert Arnoux rodaran *Nit de Noces*.

Katharine Hepburn va fent pel·lícules i a Barcelona no les veiem. Després de *The Little Minister*, on la dolçor empalagosa de

Katharine Hepburn

la història ha estat salvada pel talent de l'actriu, ha començat *Break of hearts...*

Les estrenes

La història de *Viatge de plaer* és d'aquelles que no s'expliquen. Afigureu-vos que és una pel·lícula en el repartiment de la qual figura W. C. Fields, i diem això perquè suposem que no us heu oblidat encara de *Casa internacional* i *A tot gas*. El còmic desconcertant que caracteritza els films d'aquesta gran figura del cinema americà, apareix també en aquest film, per bé que no amb l'extensió i riquesa dels films anteriors, i això perquè W. C. Fields no és ací el protagonista.

Es tracta d'un argument que té una gràcia extraordinària. Un matrimoni que marxa de vacances. La dona ha tingut la mala

Sylvia Sydney

pensada d'anunciar als diaris que acceptarien de bon grat, en el cotxe, una altra parella, a fi de poder partir les despeses. La parella que es presenta és alguna cosa veritablement extraordinària.

L'altre film que donen al Coliseum és una pel·lícula de Marion Gering, amb Sylvia Sydney i Fredric March. No és la pel·lícula que podria esperar-se de la reunió de valors tan destacats. Amb tot, és feta amb prou destresa perquè no tinguem esma de reparar en algunes febleses de l'assumpte i, encara més, al final té innegablement molta solta.

Warner Oland continua fent films a base d'aquests tipus de detectiu xinès, conegut pel nom de Charlie Chan. Es un gènere distret, per bé que *Charlie Chan a París* no sigui precisament un dels millors de la sèrie que amb tant d'encert porta interpretats el vell actor.

No diem res d'*Els de catorze anys* perquè ja ens en vàrem ocupar en el número precedent.

I aquesta pel·lícula que estrenaran al Capítol amb el títol de *Cautiva del desig* no serà pas *Fontaine*, de la novella de Morgan? Però aquesta pel·lícula no s'havia de presentar amb el títol igualment horrible de *Fiel y... pecadora*?

La setmana que ve ho sabrem.

COLISEUM

8 estrelles

en un doble
programa
PARAMOUNT
garantit

EN MALA COMPAÑIA

amb
Sylvia Sydney
i
Fredric March

BODEGA «EL NOIA»

de Sant Sadurn d'Anoia
Vins, Xampans i Misticles

SERVEI A DOMICILI

Vins de taula a 0'50, 0'60 i 0'70 pts. el litre
ENRIC GRANADOS, 95. - Telèfon 80741

CAPITOL

Un
apassionant
programa
FOX

ORO VIRGEN

Una
comèdia
d'acció
amb
John Boles
i
Claire Trevor

CHARLIE CHAN EN PARIS

Un
film
de
misteri
amb
Warner Oland
i
Mary Brian

ROMANCE UNIVERSITARIO

Una deliciosa comèdia blanca

amb
TOM BROWN
ANITA LOUISE

FEMINA

Avui i cada dia
Un extraordinari
programa

FOX

UNA COMEDIA SENTIMENTAL

amb

HELEN TWELVETREES

MONA BARRIE

HUGH WILLIAMS

EN CAPRI

NACIÓ UN AMOR

EL TEATRE

UNA MICA DE VERITAT

VARIETATS AL TIVOLI

PUNTS DE VISTA

El teatre d'aficionats i l'afició al teatre

El teatre d'aficionats guanya volum cada dia. Cada dia són més per tot Catalunya les societats que en representen. Cada dia tenen un públic més dens. Fins es filtra en llocs on encara mai no havia entrat. Acaba, ara, de conquistar la Universitat. La llista de companyies inscrites en els concursos de teatre amateur augmenta d'any en any d'una manera prodigiosa. Tot això plegat fa que avui molts creguin que les

que els autors més exigents, els autors que no es conformen amb aquests drets míserims, posen, com a drets míserims, unes deu pessetes per acte, tot al més. Compreneu, doncs, la meua sorpresa?

L'afició al teatre català és una afició que ens ha de sortir molt barateta. Cal anar-hi de franc o per un preu irrisori. Si no és així, l'afició se'n esvaeix i preferim el cinema. Es per això que no som exigents i

Pastora Imperio

Pastora Imperio! Davant el que aquesta dona és i significa, no té cap importància que la primera part de l'actual programa de varietats del Tivoli sigui bastant troncàl.

Pastora Imperio! Una artista encara única. La més personal.

En el ball espanyol—ball i cant—, Pastora Imperio és la veritat. És la tradició, i, alhora, la cosa eternament viva.

Abans que ella es presenti a escena, el ballari Morales fa aquelles exhibicions de clauette que guarda per a quan abandona per unes hores la seva acadèmia del carrer Nou. La parella Grecia-Mario, d'art afrocubà (?), fa riure la gent amb una dansa que no s'endevina ben bé si procedeix de l'Índia o de Pontons. El zapateador Julián Vicente ens recorda als mig veterans aquella època esplendorosa de la seva germana Carmen, tan prometedora i tan aviat desapareguda de les taules. Un tal Topete diu uns quants acudits de la més baixa condició...

Però surt després Pastora Imperio, i tot això s'oblida.

Per a l'espectador ja només existeixen, aleshores, els grans ulls de Pastora Imperio, aqueixos ulls profunds i plens d'inquietud, aqueixa flama verda que, com ha observat el meu amic José L. Mayral, els segles no arribaran mai a poder apagar.

I els seus braços meravellosos. I les seves mans divines—unes mans que parlen.

De cinquanta mil ballarines espanyoles s'ha dit que portaven dintre l'ànima d'Andalusia. Però, en realitat, gairebé només és aplicable aquesta expressió a Pastora Imperio.

A Pastora Imperio, gitana autèntica, li corre la flamenqueria per les venes.

No us hi amoïneu. La flamenqueria no té definició.

—En què consisteix el flamenc?—li vaig preguntar un dia a Julia Borrull.

—En què?

—En un moviment rapidíssim va allargar el cos, va alçar els braços, va girar les mans...

—En eso!

Pastora Imperio us respondria de la mateixa manera.

Ella sosté que el ballar, el que se'n diu

Pastora Imperio

ballar, és de *sintura* en amunt: el cos, els braços i les mans.

Ningú no n'ensenyava de ballar així. És un do de la naturalesa. És un dels atributs de la raça gitana.

Pastora Imperio és el sentiment fet carn. Canta i balla perquè li cal cantar i ballar. Canta i balla per a ella.

Mentre una Argentina és tota parsimònica, Pastora Imperio és tota vivacitat, tota moviment.

Argentina s'ha estudiat una salutació—sempre exactament la mateixa—per al final de cada un dels seus balls. Pastora Imperio afirma que mai no és igual aquell signe característic que fa amb l'índex de la mà dreta.

—No és mai igual perquè *tiene un sentido grande*...

Majestuosa en el caminar, simpàtica en el dir, convincent i singular en els seus gestos, ràpids com un llampec, Pastora Imperio té ara la mateixa atracció misteriosa de vint anys enrera.

Jo he anat a veure-la amb certa por. En haver-la vista, insisteixo a creure-la única.

Adelina Duran, saturada de gràcia i de nervi, figura també en aquest programa del Tivoli.

No hi ha cap relació, evidentment, entre l'art d'aquesta excel·lent ballarina acadèmica i el de Pastora Imperio.

Però sense voler, Pastora Imperio li mata el llumí.

JOAN TOMAS

Tradició i Modernitat

Hi ha espectacles que encara no s'han fet vells i la vitalitat i la joventut dels quals els impulsa a recercar continuament, a adorar l'inèdit, a lliurar-se a una cursa desesperada vers una altra cosa, a renovar-se inlassablement, en fi, tot i seguint les modes o llançant-les. El music-hall, per exemple. Aquest reialme de la fantasia, del paradoxal i de l'imprevist, que necessita la varietat com el pa que es menja, que no pot viure sense sorpresa, i on l'atzar i el caprici actuen com a reis, aquest music-hall, somni d'algunes hores que ens transporta fora del

crític, Gustave Prévaille, ha dit que la dansa de music-hall no cerca la perfecció de les línies o l'expressió plàstica d'un sentiment. Vol sobretot sorprendre l'espectador, emocionar els seus sentits, colpir la seva imaginació. És per a sorprendre'l que fa un ús abundant de l'acrobàcia; és per a emocionar els seus sentits que es fa sovint lasciva, que utilitza les suggestions del vestit o de la nuditat; és per a colpir la seva imaginació que emprà tots els recursos de l'exotisme i de la fantasia, s'afanqueix de tota regla, i fins i tot de tota preocupació

Escola de dansa clàssica

món, com deia Baudelaire, és essencialment renovació i modernitat.

Hi ha d'altres espectacles, en canvi, que, amb molta neu al pols, viuen amb la mirada notàlgica clavada en un passat gloriós. Espectacles que ja no són d'aquest temps, que són d'una altra època, i de l'edat d'or dels quals ja no se'n canta ni gall ni gallina. Si la regla dels primers és renovar-se o morir, la regla dels segons és no renovar-se si volen viure. Aquests espectacles no poden rejuvenir-se ni modernitzar-se si tenen interès a no perdre el seu caràcter. Les varietats espanyoles, per exemple.

Joan Tomàs, amb la seva sagacitat habitual, ha dit ací que les varietats a la manera espanyola estan molt lligades a la tradició, i gairebé mai no haurien d'apartar-se'n, per tal de conservar el seu sabor. Exacte. Precisament l'actuació de Balder al Tivoli ha vingut a donar-li la raó, i a demostrar que certes coses no es poden modernitzar de cap manera. Balder és un bon ventríloc. Sense el bigoti clàssic, dialoga amb els seus ninots amb una naturalitat tan gran que sembla que assistiu a una conversa real. Però aquest home ha volgut rejuvenir el seu treball. Ha prescindit dels personatges tradicionals i, vestit de policman americà, dialoga amb suposats transeünts i amb Betty Boop i Mickey Mouse i tot. L'efecte és simplement desastrós. La ventríloquia és una mena de monument arqueològic que no s'ha de restaurar ni modernitzar si no es vol estrangular la seva poesia. I ja dèiem en un altre lloc que no cal dir que preferirem sempre aquell impagable Llobet, que fa de tant en tant una aparició fantasmagòrica al Circ Barcelonès, amb aquells quatre cabells que li surten de sota l'aixella i intenten tapar una calvicie no pas precoç, i amb els seus ninots polsosos i sinistres, que assoleixen el tronat més sublim; no cal dir que preferirem sempre aquest impagable Llobet a tots els Balders modernitzats del món. Les varietats espanyoles necessiten també un ambient apropiat. L'esmentat Barcelonès o el Cafè de la Borsa, o els mil i un cafès concerts de barriada que hi ha escampats per Barcelona, i on fan tristament de les seves uns duetos d'una sordidesa emocionant. Transplantar-les al Tivoli és un disbarat. Es matar-les. Tot el que l'atracció més mediocre guanya al local tronat del Circ Barcelonès, l'atracció més bona ho perd al Tivoli.

Un altre espectacle que tampoc no s'ha de modernitzar és el circ. Us imagineu l'enfarinat sacrificant el seu vestit salpicat de *lentejuelas* vistoses a un *sueater* i uns pantalons de golf? Només de pensar-hi ja fa esborronar. I de la mateixa manera que les varietats exigeixen un ambient propici i agafen un esclat extraordinari als locals que hem citat, l'atmosfera, les olors fortes, la fortor calenta del cavall enervat que perfuma el somriure de l'*écuyère* i el mallot rosa de la trapezista, els cuirs esclatants, els aparells dels acrobates, tota la poesia del circ, en fi, necessiten per a produir les emocions més pures l'ambient bulliciós, l'entusiasme popular, la musiqueta del circ ambulat. Ens recordarem tota la vida de la tarda memorable passada a Mataró sota la tenda dels Frediani.

I, finalment, una cosa que també està molt lligada a la tradició i que és pecat modernitzar és el ballet. Un amic ens reprotxava l'excés de dates que hi havia en els nostres darrers articles sobre aquest espectacle. Que no se n'estranyi. El ballet té una història molt llarga i com a fet històric cal tractar-lo. Fa poc, aplaudíem ací la tropa de Monte-Carlo perquè s'ha decidit a resuscitar ballets antics i a no estrenar gaires coses noves. Aquestes paraules tingueren la virtut de sorprendre molta gent, especialment els amics de l'ADLAN, amb un dels quals hem tingut una llarga sentada sobre el particular. Però estem segurs que després de llegir el que precedeix i el que seguirà ens donaran la raó, car ens sembla que no esgrimim pas arguments desbaratats.

Primer que tot, direm que una cosa és la dansa de music-hall i una altra la dansa de teatre, especialment el ballet. Un gran

d'harmonia, de mesura i de sentit comú. La dansa de music-hall, acaba dient Fréjaville, vol seduir-nos per altres prestigis que els de la dansa teatral.

En efecte, aquesta, la dansa de teatre en general i sobretot el ballet, és tota una altra cosa. Els ballets ja no són d'aquest temps, són d'una altra època, i la seva edat d'or ja ha passat a la història. Modernitzar el ballet és traïr-lo, és anullar el seu sabor. Cal recomanar, doncs, el retorn a l'antic.

I quan parlem de ballets antics, no ens referim als de Diaghilev, espectacle d'art magnífic i enlluernador, però gènere híbrid i víctima d'un modernisme suïcida. D'aquella època del malgrat tot genial Sergi només conservàrem la gràcia somiadora de les imitacions romàntiques de Fokin, *Les sylfides* i *L'espectre de la rosa*. Quan parlem de retorn als ballets antics, ens referim als del segle passat, els ballets blancs, *Giselle*, *Lac des Cygnes* i tants d'altres, amb els seus vaporosos tutús de tarlatana i de tul. Obres que no cansarien, n'estem segurs, car, com s'ha dit i repetit, les obres ben fetes no envelleixen. És el cas de *Les sylfides*, que no paren de representar ací, i que cada any obtenen un èxit més viu.

I, suposant que aquestes obres arribessin a cansar, es podria perfectament reemplaçar aquests ballets fatigats per altres del passat. N'hi ha a centenars per a resuscitar. Petipa sol en va muntar cinquanta-set. Tot un món. El camp per córrer és doncs il·limitat. Que mancarien documents d'època on recolzar-se per a reconstituïr-los? Diaghilev bé es va espavilar quan va voler resposar *La Belle*, un ballet que datava de 1890. I no fa pas gaires anys, Lifar va restrenar a l'Òpera de París un ballet encara més antic: *Les créatures de Prométhée* de Salvatore Viganò, estrenat a Viena el 28 de març de 1801.

Aquest retorn a l'antic sí que seria revolucionari. Així sí que seria nou. Tant més que actualment s'observa pobresa d'invenció i un esgotament gens encoratjador en els coreògrafs moderns. Quines coses noves importants ens han donat els Ballets de Monte-Carlo? *Els presagis*, obra considerable, immensa, a desgrat de la seva filosofia barata, camí interessantíssim que Massin ha abandonat precipitadament, i els meravellosos *Jocs d'infants*, ballet més de l'extraordinari Joan Miró que de Massin. Res més. Aquest any, les ovacions que han obtingut les obres velles han contrastat amb les protestes amb què foren rebudes les novetats *Jardi públic* i *Le Bal*, pura mediocritat. Ens sembla doncs que la decisió a prendre no és dubtosa. Retornem a l'antic i tots hi sortirem guanyant.

SEBASTIÀ GASCH

Passatge de Gràcia, 37. - Telèfon 79681
Sessió contínua de 11 matí a 1 matí
SEIENT. UNA PESETA

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A. exclusiu
ALAZANES AUSTRIACOS
Un film curt d'U. F. A.

NOTICIARIS D'ACTUALITAT
MUNDIAL segons visió PARAMOUNT
i ECLAIR JOURNAL; exclusiu.

VISIONES DEL CAIRO
Interessant documental U. F. A.
I. F. 1 EN REALIDAD
Una meravella documental de U. F. A.

GALERIES D'ART

El de l'escala. — Per mi no s'amoïnen, no sóc supersticiós.
(Everybody's Weekly, Londres)

Està obtenint un gran èxit l'obra que acaba de sortir

TRATADO DE PERSPECTIVA

per J. VIDAL i VIDAL

Tots els oficis que reproduïen, idealitzada, la realitat, han de basar-se en la Perspectiva, si volen evitar deformacions inversemblants. El seu estudi és indispensable al dibuixant, i al pintor decorador, a l'arquitecte i al moblista, a l'escultor, a l'escenògraf, etc.

Un esplèndid volum en foli de 227 planes i 105 làmines a tota plana, 26 pessetes en rústica i 32 en tela
De venda a totes les llibreries. EDITORIAL E. SUBIRANA, S. A. Portaferrissa, 14

LE LLETRE

EN ELS SEUS SEIXANTA ANYS

Thomas Mann

Aquell mateix dia de l'any 1929 en el qual el telègraf anuncià al món l'atorgament del Premi Nobel a l'escriptor alemany Thomas Mann, vaig tenir avinentesa d'ésser presentat a José Ortega y Gasset, i de conversar amb ell llarga estona. Era en plena Dictadura, però nosaltres enraonàrem només de cultura i de literatura. Com resistir a la temptació de demanar-li la seva opinió sobre el representant més excel·lent d'aquella «República de Professors» que era la República Alemanya de Weimar? Ortega em digué amb molta decisió en la seva veu que venerava Mann com artista, però que les seves obres no l'interessaven gaire. «Hi ha massa *Sache*: massa matèria — em digué —; i l'art és, com l'aliment dels déus de l'Olimp, l'ambrosia, pura forma». (D'aquest punt precis, la conversa em pal·lissava cap a la poesia lírico-filosòfica de Goethe; d'allò que va dir Ortega, vaig donar compte en el número especial dedicat a Goethe de la *Revue de Littérature Comparée*).

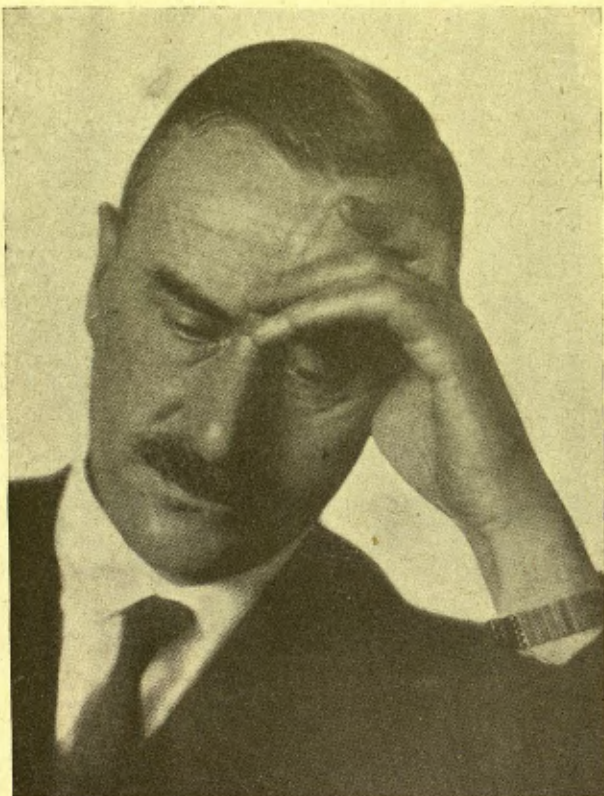
Temo que el pensador madrileny no havia pas comprès la significació de Thomas Mann. Per bé que hagi pogut penetrar el pensament filosòfic alemany, no sembla que s'hagués elevat a la mateixa altura quant al seu judici global sobre el món alemany modern: els seus recents articles a *La Nación* de Buenos Aires em semblen confirmar-ho.

Thomas Mann és el símbol d'un món que ha desaparegut amb el triomf del nazisme: del món burgès alemany. No hi ha país en el món on el romanticisme hagi sorprès tant, com els altres terratrèmols irracionals en el món modern. No hi ha cap nació amb tanta nostàlgia mística de la clàssicitat, de l'antic món clàssic. A Alemanya, allò que és problema concret en altres parts, és teoria, és programa abstracte, és «ideologia» i «utopia» (com ho va anomenar amb encert el sociòleg húngaro-alemany Carles Mannheim). Allò que és problema polític a França i problema social i econòmic a Anglaterra, es fa «literatura» tan aviat com passa la frontera del Rin. El portador d'aquest món tan *sui generis*, de Hans Sachs ençà, ha estat la burgesia alemanya.

La vida de Thomas Mann és el símbol més gran de tot el problematisme d'aquella burgesia, portadora de la vida nacional alemanya des de l'alba del segle xv fins a l'arribada al poder de Hitler. Lübeck el veia néixer, el 6 de juny de 1875; a la mateixa hora neixia, amb tota l'eufòria que pot donar una guerra guanyada contra l'enemic ancestral, i després de l'apagament de la filosofia idealista, una Alemanya nova des dels punts de vista sociològic, econòmic i intel·lectual. Schopenhauer, Nietzsche i Wagner són els tres astres fixos que il·luminaran aquesta Alemanya nova, tres noms tràgicament enllaçats. No cal ésser astròleg —encara que l'astrologia torni a ésser de moda —per a creure que aquella constel·lació en el firmament espiritual de l'Alemanya en la qual el petit Thomas Mann va formar-se, havia d'influir-lo profundament, inescrutablement. A Schopenhauer deu el pessimisme moralitzador que forma el fons de la seva constitució anímica: la tonalitat afectiva de la creu, la mort i la tomba. Si s'ha fet el psicòleg de la decadència de la burgesia alemanya, pot recolzar-se en l'autoritat de mestre de Nietzsche. I ningú no ha sabut rehabilitar Wagner als ulls d'un món que ja començava a trobar-lo ridícul, ningú no ha sabut explorar aquell sistema muntanyós gegantí no sols de la música, sinó també de la poesia i de la literatura, que era Wagner, menys complicat però no per això menys significatiu per a tota una època com Goethe per a la seva, com precisament el no músic Thomas Mann.

El fill d'un ric patrici de Lübeck, mercader de blat a la ciutat hanseàtica, cònsul honorari i tot, tenia com a mare una mestissa mig portuguesa mig índia. Aquell li heretà la seva condició de burgès, condició a la qual sempre ha sabut mostrar-se fidel; ella li llegà la seva personalitat artística. Col·locat davant el problema d'escollir entre aquestes dues formes de vida, Mann imità el nen de l'anècdota que no sap quina llaminadura triar i se les queda totes dues. Aquesta contradicció fonamental, paradoxalment salvada per Mann, determina tota la seva persona-

litat d'escriptor. L'escriptor, l'home de l'esperit, per a ell és un monstre i un decadent. «Demanau a aquells cantors papals, Lisaweta, allò que els costà el seu art!», exclama en el seu *Tonio Kröger*; el seu poeta «que, tanmateix, tenia certa relació amb la vida», el seu novel·lista Von Aschenbach que estima en el nen Tadzui la Salut i la Vida (igual en això, però tan sols en això, a *L'Immoraliste* de Gide que enveja la salut dels petits negrets d'Àfrica), el seu jove Hanno, tots són artistes, i això vol

Thomas Mann

dir per a ell: burgesos desburbats, traïdors de llur casta. Literatura és, per aquest literat, un vici, una disbauxa, una ocupació inútil. La literatura i l'art desfan la unitat de la vida i atorguen autonomia a l'esperit, una autonomia que no té mercaderia. Literatura i art són traïció: només hi ha una manera de purgar aquesta culpa per l'escriptor i l'artista: morir físicament, descompondre's. Schopenhauer assenyalà com a salvació la impossibilitat metafísica pura, privada de tot interès; Nietzsche invocà la divina gràcia de les formes apolínees, mentre que Wagner cerca salvar-se de les profunditats irracionals a través de la música del seu *Tristany*. L'eco de totes aquestes solucions es troba també en l'obra de Mann; és, però, l'acompanyament musical d'una dolça ironia que predomina en el concert, mentre que l'escriptor assoleix allò que potser ningú no va poder assolir mai a Alemanya: pacificar l'eternisme alemany amb la forma ambrosiaca llatina. Confereix forma a la novella alemanya que abans no la tenia, i la salva del seu amorfisme d'antany.

La solució no és tan dolorosa en cap de les seves obres com en *Buddenbrooks*. El cor de l'esperit: música, filosofia, comença la seva labor fatal a la superfície, per a penetrar fins les arrels que alimenten la vida burgesa. La tristor del narrador daura amb la malenconia de la posta del sol els seus protagonistes que no tenen res d'heroic. En el seu drama *Florença*, veiem la lluita dialèctica del «partit de l'esperit» amb el «partit de la vida», mentre que en *Altesa reial* (que el mateix Mann troba, potser equivocadament, més francès que alemany) l'amor i els capitals d'importació nordamericana vénen a salvar la ficció de la felicitat burgesa. I als cinquanta anys —vint-i-cinc anys després d'haver escrit *Buddenbrooks*, obra d'un jove de vint-i-cinc! —tot allò que només era fragment, tot allò que només era plantejament parcial del problema, torna de sobte amb una plenitud i amb una riquesa immillorables amb *La Muntanya Mágica*. L'escenari, un sanatori de tuberculosos a Suïssa, és un mirador elevat a dalt de la categoria del temps; símbol i escola, permet a l'autor jutjar i passar revista a tot Europa, l'Occident i l'Orient, liberalisme i jesuïtisme, Don Joan i Faust, civilització i cultura.

La seva última gran novella és un tríptic entorn del Josep de la Bíblia. Quin canvi d'escenari! D'un món decadent, malalt, asservit a la *daïmonia* de l'esperit, un món naixent. Còs i esperit conviuen encara en harmonia i unitat, la fe en Déu dona la mà a la por ancestral de l'home, astres i miracles poden en tot instant barrejar-se a la vida humana, puix que cel i terra no s'han separat encara. La malaltia d'un món que s'acomia s'ha tornat evolució creadora, i ja no n'hi ha passat ni futur: només hi ha un present etern, amb tot l'encant d'allò que comença. Una nova vida, un nou poble brota en el fons obscur de la història, i la llengua només ara comença a domar el món sensorial que rodeja l'home —però aquesta nova creació, l'home de la crisi mundial ni sap compendre encara, per manca de perspectiva.

Amb tota la seva creació anterior, sense fer excepció de *La Muntanya Mágica*, el sexagenari Thomas Mann només pertany al passat: a aquest passat el punt final del qual ha estat posat per Hitler. Thomas Mann, però, no morirà amb aquest món, com ha mort amb ell, per exemple, encara que visqui corporalment, l'octogenari Freud. Amb la trilogia de *Josep*, el més gran escriptor modern de llengua alemanya ha romput els límits del món present i s'ha obert pas cap a l'esdevenidor; de Moisés s'ha fet Josué...

F. OLIVER BRACHFELD

L'actualitat literària

Revistes

L'aparició del gruixut quadern corresponent al primer semestre d'enguany de *La Revista* m'obligaria a repetir gustosament els elogis que els seus predecessors m'han inspirat tantes vegades. L'empresa benemèrita de López-Picó, lliçó exemplar de tenacitat i de bon gust, torna a merèixer el, no per merescut, menys trist honor, d'ésser la revista per antonomàsia a Catalunya, submergida com és de bell nou la *Revista de Catalunya* en un col·lapse mortal que ha interromput la curta existència del seu darrer avatru. El número recent de *La Revista* està dedicat, en conjunt, a estudiar les influències i les aportacions de les literatures estrangeres a la catalana, amb motiu de la reunió dels Pen Clubs internacionals. Un comentari detallat, damunt del sumari, faria molt llarga aquesta nota: cent setanta-cinc grans planes de text atapeït i gran format, en les quals hi ha els noms cabdals de la nostra literatura, signants de versions de poemes estrangers, d'estudis sobre influències damunt la nostra literatura, d'assaigs diversos i de comentaris de l'editor, mereixen més d'ésser recomanades calorosament als lectors de casa nostra que no d'afegir elogis gairebé unànims a cada títol del sumari. Tanmateix, cal destacar l'estudi documentadíssim de Ramon Esquerra sobre *Shakespeare a Catalunya*, el catàleg de traduccions d'obres teatrals estrangeres al català, que signa l'erudit Joan Givanel, i unes notes autobiogràfiques plenes de vivacitat, dels pintors D. Carles i Josep de Togores.

Lope de Vega

El tercer centenari de la mort de Lope Félix de Vega Carpio ha suscitat, com era inexcusable, una certa quantitat de comentaristes, crítics i biògrafs del *Fénix de los Ingenios* i *Monstruo de la Naturaleza*. Em cal assenyalar, com a esforç meritori, el llibre publicat per l'Editorial Juventud, *Vida azarosa de Lope de Vega*, signat per aquell malgeniut i pintoresc erudit, conseqüent anticatalà, que és Luis Astrana Marín. La forma amena de l'estil, la profusió de gravats —entre ells, i no els menys interessants, una copiosa sèrie de reproduccions de signatures i altres autògrafs de Lope i de contemporanis seus—, fan del gruixut volum d'Astrana un possible difusor eficaç de la glòria del creador fecundíssim de *La Gatomaquia* i *La Dorotea* entre el públic actual, més distret que amantent a commemoracions il·lustres.

Ja era de suposar, també, que l'excel·lent revista madrilenya *Cruz y Raya*, que ja he elogiat d'altres vegades, dediqués ample espai a la memòria de Lope de Vega. Tot un número doble ha estat posat al servei del tercer centenari de l'autor d'*El Peregrino en su Patria*, i dos assaigs originals i interessants de José Bergamín i de José F. Montesinos precedeixen i situen al lector davant de *Sacra amor i dolor*, antologia amorosa ordenada segons el nom de les amades, i extreta de l'obra de Lope, i davant de l'important *Auto de la Maya*, un altre exemple significatiu de la producció enorme del gran poeta castellà. *Cruz y Raya* ha completat el seu esforç commemoratiu publicant en edició a part un estudi d'Azorin, fi i precís com tot el que escriu l'autor de *La Voluntad*, que es titula *Lope en silueta*, i que conté idees molt clares sobre la poesia i els poetes.

Magazines

El darrer número del *D'Act i d'Allà* em dona la satisfacció de presentar-se sota una coberta pintada per Josep Obiols, tan bona com la millor que pugui fer qualsevol il·lustrador estranger, i incomparablement millor, pel meu gust, que tota l'obra de Joan Miró, tan generosament exemplaritzada en un número ressonant del nostre gran magazine. La presentació luxosa i moderna, els anuncis a tota plana de fotografia, s'adiuen perfectament amb la literatura, amablement banal, que omple els clars espais que deixen lliures les il·lustracions. Una obra que s'arrela i prospera, per a honor de Carles Soldevila i A. López-Llausàs.

L'Institut de Cultura per a la Dona s'ha embès la publicació d'un altre magazine, *Claror*, d'un format i presentació aproximats al *D'Act i d'Allà*, però amb una major modestia en contingut i en preu. Hom hi dona una major importància al text, i el reportatge profusament il·lustrat veïneja amb el conte. Potser el primer número acusa un cert encorgiment, no massa saludable per a una empresa que s'adreça a un públicament molt diferent del de fa vint anys. Cal confiar que els números següents, per llur presentació i per llur col·laboració, donaran una sensació més moderna i afínada.

I, per últim, voldria assenyalar *Brisas*, magazine publicat en castellà, a Mallorca, que edita números plens de coses interessants en major o menor grau, i àdhuc de coses inadmissibles, però que acusa, en general, en la col·laboració, en les il·lustracions i en el conjunt de la direcció, la vigilància de Llorenç Villalonga, l'autor de *Mort de Dama*, esperit selecte i que, malgrat la seva curiosa hostilitat al catalanisme, dedica una gran atenció a les obres i als homes de Catalunya.

Biografies de polítics

No he tingut encara temps de llegir aquest volum de Ludwig, titulat en l'edició espanyola *Adalides de Europa*. Tant aquest llibre, dedicat a comentar vides de polítics europeus contemporanis (Mussolini, Stalin, Masaryk, Rathenau, Briand, etc.), com els que publica Espasa-Calpe en la seva col·lecció de biografies d'espanyols del segle passat, com aquest recent *Pi y Margall*, de Caravaca, indiquen que l'interès del públic per la política traspasa encara les pàgines envaïdores i densos dels diaris per a disputar a la literatura el seu terreny propi.

R. T. M.

UN LLIBRE DE SERRA HUNTER

"Sentit i valor de la nova filosofia"

Aquest és el títol del darrer llibre de Jaume Serra Hunter, suara publicat. Un llibre de Serra Hunter, mestre dels filòsofs catalans d'avui, ha d'ésser un gran esdeveniment en la nostra literatura; major esdeveniment encara en el desenvolupament tan peresós de la filosofia catalana moderna. I, així és: el llibre en qüestió és important des de diversos punts de vista; el primer, jeràrquicament parlant, d'aquests punts de vista és la pròpia matèria del llibre. Vegem de resumir-la, que el sol resum ja serà subs-

Serra Hunter

tàncies per a la majoria dels lectors de MIRADOR.

Serra Hunter parteix de la filosofia del segle XIX, la qual considera com una repetició cíclica de la filosofia dels segles XVII i XVIII, si bé amb nous enfocaments i amb mètodes nous: la tendència del pensament vuitcentista és la de considerar el món racionalment, més aviat que moralment o pràcticament; aquella filosofia es desentén de la medieval per a repensar la renaixentista. Després, amb el segle XX, la filosofia deixa d'ésser simplement especulativa per a valorar el vitalisme que es desprèn de la gnoseologia i per a la utilització moral de les realitats: esdevé en certa manera una ètica. Els temps actuals es troben encara, però, en la confluència del kantisme i el comtisme. La nova tendència mostra una repulsió per a la hipercrítica; prefereix deixar intactes les conviccions heretades del tomisme, té por que la intel·ligència sola fracassi si no s'acompanya de l'espiritualitat religiosa i fins dogmàtica: per això la nova filosofia va fins a revaloritzar la teodicea i totes les formes del pensament medieval.

El comú denominador dels sistemes nous és el relativisme (no confondre amb la relativitat), posició semblant a la dels escèptics de l'antiguitat clàssica. Els termes de relació són, però, posicions de realitat. Quins són aquests sistemes? En la pàg. 128 el senyor Serra Hunter ens diu que les orientacions actuals de la filosofia poden reduir-se a quatre: el neo-positivisme, l'idealisme radical, el realisme neo-escolàstic i l'espiritualisme. Estalviarem al lector la definició de cada una d'aquestes orientacions: l'argot filosòfic cada dia fa més enrevessada i més absurda la filosofia, de la qual es podrà dir aviat si és la ciència dels malentesos prolíxos. En la pàg. 138 se'n parla de noves tendències sistemàtiques dominants a hores d'ara; aquestes tendències serien... una sola, l'intuicionisme exclusiu o antiintel·lectualisme, que és la més ben definida per Serra Hunter. Alhora el nostre filòsof per excel·lència en fa una refutació admirable. Encara després serem informats d'una sisena tendència, la filosofia dels valors.

En el nostre temps es produeix el que Serra Hunter anomena la desproblematicació, l'arrabassament de certs problemes filosòfics de la soca del sistema universal que fins ara havia viscut: la desintegració de la psicologia, de la sociologia, la separació de la física i les matemàtiques, en fi, el propòsit de reduir la filosofia a la sola metafísica, la preponderància, almenys, de la metafísica, doctrina de la idealitat. Avui es produeix un retorn a la unitat, a la universalitat del pensar filosòfic, centralitzat en la metafísica i impulsat per l'ètica. La concepció idealista i espiritualista de la vida obre perspectives de renovació cultural.

Una altra característica de la nova filosofia és la unificació dels problemes normatius en una disciplina general anomenada filosofia dels valors o axiologia, valoració de realitats espirituals: tant som, tant valem. La metafísica nova té una triple estructuració: és doctrina de l'existència (origen i finalitat dels éssers), doctrina de l'essència (naturalitat de les coses) i doctrina dels valors (concepció teleològica de l'univers). L'axiologia unifica els problemes normatius. «No és un nou problema filosòfic, sinó un nou punt de vista, un aspecte més clar i exacte d'enfocar certs problemes bàsics de la filosofia, una teoria general dels valors, sobretot dels valors absoluts: art, ciència, religió; posa a primer terme la concepció de la vida, concepció que, a més, serveix de criteri de selecció en les diverses qüestions filosòfiques.» Aquest nou problema està invariablement lligat a tots els problemes esmentats i és la quintaessència de la fenomenologia de l'esperit. És la metafísica de l'esperit feta norma per a l'acció.» L'acció de la metafísica és encara avui poc intensa per atreure al seu costat l'ètica futura, la qual haurà d'ésser una ciència concebuda segons la nova filosofia dels valors.

No és pas ben exacta l'afirmació segons la qual la nova filosofia seria realista. «L'únic realisme que s'obre pas com dominant és el realisme crític que admet la realitat

del món exterior però que la considera diferent del contingut del coneixement. Aquest realisme és potser l'únic que fa possible la metafísica. A més, és un realisme que pot harmonitzar-se amb l'altre realisme de caràcter ontològic que és la forma vivent del nou idealisme: realitat del món sensible i realitat del món de les idees. Aquesta posició és contrària al subjectivisme i és tendenciosa pel que fa al concepte de subjectivitat... particularment si es conform amb la subjectivitat buida de contingut, individual i arbitrària.» Tanmateix la nova metafísica és pregonament realista. Per tal d'abreujar, remetem sobre aquest extrem el lector a les pàgs. 132 i 133, i assenyaladament a la 134.

L'actual crisi filosòfica és motivada per una falsa posició dels problemes i per una adaptació irregular dels resultats de la ciència moderna. La tesi de la decadència de tota la cultura occidental és discutible; sembla més lògic de cercar en la trajectòria del pensament europeu del segle XIX les causes de la desvalorització de les doctrines filosòfiques... «El pessimisme de molts i l'escepticisme de tots són fills d'una època de gran riquesa intel·lectual però d'escassa virtualitat moralitzadora; per això és necessari restaurar la funció espiritualista de la filosofia.» Aquesta no ha de proporcionar tan sols una concepció del món sinó una solució pràctica als problemes de la vida. «Aquesta darrera funció en l'esfera general de la cultura es concreta en una subordinació jeràrquica de tots els valors derivats als valors fonamentals.» L'oposició entre idealisme i realisme aviat serà superada.

Les filosofes nacionals perden valor alhora que l'universalisme s'imposa: cal però constatar com degenera, com mor o com floreix la filosofia en cada poble.

Pel que fa al futur, no cal pas esperar la resurrecció de cap escola passada; caldrà però considerar la tradició i sobretot l'escola immediatament preterita. La filosofia moderna vol fer-se més viva i humana, abandona el tecnicisme esotèric i s'avé a parlar el llenguatge del cor.

Ja haurà remarcat el lector que *Sentit i Valor de la Nova Filosofia* no és solament un llibre d'informació, sinó també un llibre de crítica. Serra Hunter s'hi confessa; per tant, ha d'ésser molt interessant de desentrellar-ne la seva personal filosofia. Això, però, no és tasca planera. El lector ja haurà notat també com és sovint contradictòria la informació, potser no en ella mateixa, però sí en la manera d'exposar-la. Doncs si contradiccions es perceben en l'informatiu, moltes més, junt amb certes vaguetats i en certes vacil·lacions que fan l'efecte de pusillanimitats. Dirieu que alguna vegada Serra Hunter tem el raonament, la intel·ligència, la qual, usant paraules d'aquell mateix mestre de filòsofs, li apareixeria «despullada de tot sentiment, desconfiant de si mateixa, tement que per les escales del raonament penetri l'error i la ignorància».

L'estil literari del senyor Serra Hunter és bellíssim, quasi sempre clar i d'una nitidesa gramatical, d'una coordinació lògica admirables. Sovint, però, no vol dir sempre. A una vegada el lector s'entrebanca amb frases equívokes o escrites amb poc rigor sintàctic. Això és causa d'una certa confusió, si bé altres vegades la confusió pervé de la mala correcció de proves. Altre motiu de pertorbació i probablement d'aparents o notòries contradiccions l'ocasiona la mateixa conformació del llibre, el qual no és pas el desenrotllament d'una història crítica moderna de la filosofia, sinó recull d'alguns treballs escrits en diverses èpoques sobre temes de filosofia moderna i juxtaposats de la millor manera possible en un intent de coordinació impossible.

Sentit i Valor de la Nova Filosofia donaria lloc a un comentari molt més llarg i transcendental que aquest senzill reportatge. Són tantes i tan riques les idees que suscita el darrer llibre de Jaume Serra Hunter que estem per dir que proporcionarien matèria per a un llibre tres o quatre vegades més voluminós que aquest que ara tenim l'honor de recensionar. Un dels temes més intrigants que podrien derivar d'aquest vast comentari seria potser la perquisició del pensament de l'autor: quina és en realitat la filosofia de Jaume Serra Hunter, la veritable, la que no és explícita en la seva prosa, sinó la que s'hi troba implícita; hom es pot preguntar fins a quin punt el catolicisme del Dr. Serra Hunter coacciona el seu pensament indefectiblement lliure per pura naturalesa filosòfica.

JOAN SACS

Homenatge a Thomas Mann

Avui, dijous, compleix seixanta anys el novel·lista alemany Thomas Mann.

A Alemanya, quan un home ha conquistat un nom, és commemorat el seu seixantè aniversari, i així cada deu anys, si els arriba a viure. Però avui a Alemanya Thomas Mann no serà pas festejat...

Ho serà, en canvi, a Barcelona. Dissabte, a les set del vespre, a l'Ateneu Barcelonès tindrà lloc una sessió en honor de Mann, en la qual pendran part Mario Verdager, traductor seu al castellà, la senyora Etta Federn i el nostre company Joan Alavedra, que des d'aquestes pàgines s'ocupa de Mann i hi publica una traducció en ocasió d'ésser-li atorgat el Premi Nobel.

CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 41
Telèfon 11655

Telèf. de MIRADOR: 23118

OBRA NOVA DE GRAN INTERES

Després del 6 d'Octubre
POLITICA D'ESQUERRA A
CATALUNYA

per Jordi de Camps i Arboix

Preu: 3 pessetes

Administració i venda:

Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions

Saló de Barcelona

Deiem que el Saló de Barcelona havia adquirit notorietat després de la tria efectuada sense contemplacions. Ens hem de tornar a referir en aquest moment al fet saludable per a felicitat-ne els autors i per a dir que si exceptuèssim alguna cosa exceptuable, (la tela de Carlos Vázquez per exemple), el Saló podria constituir-se en un bon resum d'un extens sector de pintura catalana actual.

De totes maneres, però, concretament damunt d'ell les lloances en general que acrediten les obres verificades en el terreny que va de la

bon criteri. Es remarcable l'estudi de qualitat en aquest autor.

Elisi Meifrèn ha prestigiat el Saló amb tres grans obres amarades d'aquella llum que conté la màxima descripció i ambientació. El valor pictòric de Meifrèn i l'esforç que representa la seva participació podrien molt bé convertir-se en els incentius originaris d'atorgació d'un premi il·lustre.

La tela de Lluís Muntané ens ha frapat per l'elasticitat que posseeix, elasticitat que l'allunya d'aquelles rigideses nocives.

Remarquem *Les Palmeres* de Jacint Olivé i el *Cafè de la Borsa* de Picó.

El nu de Puigdemonges, una mica afectat, és no obstant una bona obra que té a bé mostrar les possibilitats de l'artista subjectat a les normes inviolables de la figura. Aquestes no són motiu perquè Puigdemonges es cohibeixi; al revés, usa la mateixa empena paisatgista i el resultat és de la mateixa proporció.

Flor i sabor, de Rodríguez Puig, té de dolent el títol. Molt superior a l'altra tela seva, diu el lent ascens de l'autor, que pas a pas es solidifica.

Santasusagna ha pintat una bella obra de la qual podria parlar-se molt i sempre en el sentit de bo.

Dintre la discreció hem de recordar la tela de Mary Tàilor i la de Vilatoba.

Aquest Saló guarda dues obres de Vancells, dues obres clàssiques de Vancells, que són del més reeixit que ha executat l'il·lustre pintor de Terrassa.

Vila-Puig es mou entre tres teles una mica més que regulars que no assoleixen el roig viu d'altres ocasions.

La secció de pintura ens dona al final els olis de Vilàs, que, com l'anterior artista, no ha realitzat cap cosa de l'altre món. Més aviat semblen haver recollit peces, bones indiscutiblement, que no aporten cap engruna més de glòria als seus noms ja entronitzats.

L'escultura del Saló de Barcelona és molt diversa quan a resultats. No té mitjanes, anant de l'excel·lent a la decepció.

En la primera divisió cal anotar les obres de Llorenç Cairó, de Florenci Cuairan, de Jaume Duran, de Giménez Botey i el bust de Marés.

En la segona, l'*Iris alada* de Borrell, la *Matinada* de Clarassó i alguna altra realització que, com la *Primavera* de Martrús, s'enfonsen dintre el gènere insignificant.

En dibuix i gravat, cal situar a la capçalera el nom de Josep Narro. Aquest il·lustrador al qual ens hem referit les poques vegades que l'actualitat ens l'ha enfrontat, es mereix una atenció especialíssima. És un artista intel·ligent que en el camp de la il·lustració moderna brilla com un veritable astre i que seria de desitjar que tingués una plataforma d'acció més extensa per tal que les seves possibilitats s'examplessin convenientment.

La Junta d'adquisicions ha adquirit nou dibuixos de Carles Bécquer el qual és també un nom a recordar entre els nostres dibuixants, si bé no de la mateixa categoria de Narro. Seria en circumstàncies més passables per la il·lustració que Bécquer trobaria el lloc ideal on introduir la seva especialitat.

Ricard Opisso, com sempre, ha valoritzat el Saló amb les mostres del seu enginy.

Remarquem el cap de nen de Gerard Carbonell i els estudis de Francesc Serra, que són notables.

Així mateix hem d'esmentar el gravat de Francesc Almuní que reproduceix una visió de Rupit.

Joan Orihuel ha exposat un dibuix del port remarcable pel seu ambient i per la factura.

L'art aplicat del Saló de Barcelona té els seus millors exponents en la copa de Lluís Albert de Puig, els llibres d'Anna Casanovas, el paravent lacat per F. Montanyà i les peces ceràmiques d'Antoni Cumella.

Hem procurat recollir l'essència del que hi ha de notable dispersat per unes quantes sales del Saló de Barcelona. Qualsevol omissió en què hàgim incorregut creiem que pot ésser perdonada per l'esperit de col·lectivitat del qual novament ens felicitem amb sinceritat en el moment que aquell s'ha manifestat encarrilat sobre les vies de la responsabilitat artística i de la bona qualitat general, per assolir el qual s'ha caigut segurament en allò del sacrifici immerescut. Conscients del mal personal que aquest fet reporta, però amb la il·lusió de veure florir el valor en el Saló, hem d'acollir-nos a allò tan repetit: Tot sigui per la glòria del Saló de Barcelona!

ENRIC F. GUAL.

FOTOGRAFIA

MAN RAY

Sempre ens hem de plànyer de la rutina inveterada que es manifesta en tota exposició fotogràfica, especialment al nostre país. Amb poca variació, els mateixos assumptes, la mateixa visió, el mateix ideal: imitar el pintor, *fer un quadro*.

No sembla sinó que hagi d'existir un estret lligam de submissió i de vassallatge entre la fotografia i la pintura. La fotografia ja té història i tota ella ens demostra que sempre ha anat a remolc de les tendències pictòriques, ja imitant l'acade-

troba la seva veritable personalitat extra-documental.

Durant gairebé tot el primer segle de la seva existència, es desenrotlla amb intencions pictòriques, quan amb ella es pretenia fer art. Prestà les seves possibilitats a les investigacions científiques de la química, física, astronomia, röntgenologia, ha servit a la cartografia amb el seu poder estereogràfic en mans de l'aviador, ha descobert meravelles, i encara té un camp verge en la fotografia del microcosmos i de les profunditats oceanogràfiques. Amb el dinamisme que oferia la successió de fases fotogràfiques de la cinematografia i amb el poder documental de la seva visió realista que ha permès d'il·lustrar tantes obres didàctiques, d'art, de ciència, de folklore, etc., bé podem dir que la cultura de la nostra generació és una cultura fotogràfica.

I amb tot, amb tant que s'ha explotat la fotografia, quantes possibilitats ofereix encara! Mirem, si no, Man Ray en la seva exposició presentada suara a Barcelona pel grup Adlan, a la sala d'exposicions de la Joieria Roca, quanta personalitat creadora, quanta visió, comprensió i sentit valoratiu de les matisacions, dels tecnicismes i dels recondits secrets de la llum i d'un tros de matèria!

Quant de sentit exploratiu en l'objecte més vulgar, en una escorça, en la superfície d'un tubèrcul!

Quina grandiositat èpica no extreu d'una estratificació geològica o d'un boscatge ombrívol!

Man Ray fuig del callomorfisme, i aconsegueix unes bel·leses rublertes de poder emotiu; no cerca la bellesa en una figura plaent: troba l'expressió en la projecció negativa en l'objecte més vulgar, en una escorça, en la superfície d'un tubèrcul!

Defuig la banalitat pueril, manifestant la seva fortitud de visió incisiva o psicològica. A voltes ens apar d'una visió ascètica, a voltes lírica, però sempre amb una forta personalitat d'una vigoria i facilitat d'expressió que li permet, com en el cas Dalí, de supeditar la tècnica a la facilitat, és a dir: que la tècnica li serveix per a alliberar-se de la tècnica.

Amb el blanc i el negre aconsegueix grans efectes dels objectes més insignificants.

En el retrat copsa no la fugissera expressió d'un moment, sinó el coeficient psicològic de la vida dels retratats, segons veiem en els retrats d'Arp, Chirico, etc.

Els seus nus no són de matèria blana i detallada, sinó sintètics, un cos en l'espai que té volum i modelat, i aquest volum i modelat l'obté amb la total càrrega de mitges tints, sense ombres ni grisos, sense trucs modeladors.

Man Ray aconsegueix la seva obra personal amb les possibilitats creadores més diverses, sense tipus standard assoleix efectes desconeguts amb objectes coneguts, i és precisament l'objecte conegut el que serveix de motiu desconcertant.

Amb Fernand Léger, que fou l'iniciador de la nova significació fotogràfica, seguint les realitzacions d'Adget que en el seu temps no foren apreciades, amb Sissisky, Moholy Naghi, Tabard, Sugez i Man Ray, tenim una representació de les possibilitats de futures sorpreses.

P. CATALA I PIC

CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

EXPOSICIO DE PINTURA I ESCULTURA

organitzada per Establiments Maragall per clausura de temporada

Obres de

Capmany, Domingo, Humbert,
F. Elias, Llimona, Togores, Serra,
Sisquella, Viladomat i Maragall

Inauguració: dissabte dia 8 de juny :: SALA PARÉS

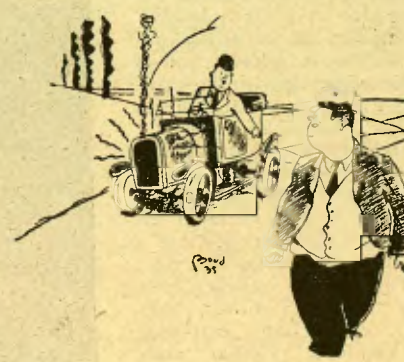
—Sou negre?
—Com ho heu conegut?
—Per l'accent!

(Le Rire, Paris)

—T'estimo tant que et menjaria...
—Es veu que menges amb les mans...

(Der Simpl, Praga)

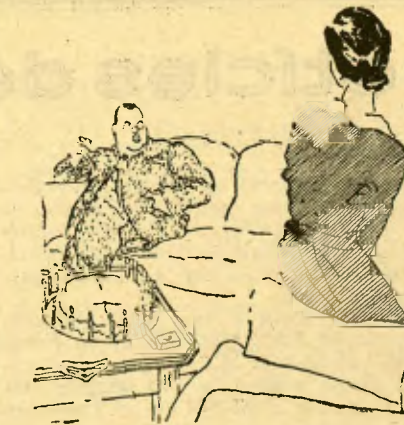
—Voleu pujar?
—No, gràcies; tinc pressa!

(Ric et Rac, Paris)

—Un barret nou?
—Sí, l'altre no era prou de moda. Encara hi veia d'un ull!

(Ric et Rac, Paris)

ELS DIVUIT ANYS DE GRETCHEN

—Què et fa més contenta, ara que ja tens divuit anys?
—Que podré anar a veure els films prohibits als adolescents.

(Simplicissimus, Munic)

—I per què no proveu de resistir a la temptació de beure?
—Ja ho provo, senyora! Pel cap baix, prenc cada vegada dos gots per agafar forces de resistir, però és inútil...

(London Opinion)

GUTENBERG, S.A.

Fàbrica de maquinària
per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telèg: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcu-
bion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURES, Fàbriques a
Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbri-
ques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MAN-
GANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de
fils i peces de seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUS-
TRIAL -de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BU-
FADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOL-
DADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

LLORENS

RAMBLA DE LES FLORS-30

MUSICA I RADIO

A propòsit de la segona representació de la "Història del Soldat"

Sempre que es presenta davant d'un públic una obra que representa un nou experiment de la sensibilitat, es produeix una reacció idèntica de desconcert, no exempta d'una mica de nosa. I aquest fenomen es dona tant en el profà com en el tècnic. La història està plena d'exemples del que diem. Només que, segons l'ètica de cadascú, els resultats són diferents. Hi ha qui es tanca hermèticament, per vanitat o precipitació, en el judici; hi ha qui, més ben orientat, s'aplica a comprendre. I sempre, si l'obra s'ho val, hom arriba a compenetrar-s'hi, a còpia de més o menys paciència.

En el primer estadi de la percepció ja existeix, però, un germen de criteri dins de nosaltres. Una obra desconcertant o és bona o és dolenta. Però la sensació no és la mateixa en ambdós casos. Hi ha un factor d'enuig especial que ens fa distingir allò que no entenem d'allò que, simplement, no val res. Cal saber escoltar-se un mateix, per tal de sentir la veu interior que ens guiarà vers una atenció sostinguda de l'obra, o ens n'apartarà definitivament. El fet principal és, amb tot, d'haver establert que no sempre que una obra d'art no se'n lliura al primer moment, podem dir que és una equivocació. També té importància remarcar que una certa modestia metòdica és la millor posició de l'observador i, sobretot, del crític. Sovint la vanitat esmussa les sensibilitats més ben esmolades i encega les intel·ligències més lúcides.

Aquestes observacions se'ns han acudit no fa gaire amb motiu de la representació en català de l'obra de Ramuz i Stravinsky *Història del Soldat*. Tant l'acció escènica com el seu comentari musical són d'una simplicitat extrema. Una rondalla popular amb una música senzilla, de línies transparents, ritmes acusats i composició neta. Un cop trobada la clau, des del moment que l'espectador sap dirigir la seva atenció, tota la dificultat desapareix. Però no hi ha dubte que l'obra s'aparta de les línies usals.

Dit amb una comparació una mica casolana, fugim de la carretera del teatre líric melòs, flonjo i convencional, amb els seus drames i comèdies d' enamorats, les seves situacions cantables i orquestrables, i la seva orquestra encoixinada i deixatada, per ficar-se dins la drecera de l'acció sintètica, directa, brutalment estilitzada i de la música horitzontal escrita en un contrapunt on cada part representa una veu veritable i no una irrisació harmònica o un replè sonor. D'això se'n segueix una frescor i una força impossibles d'assolir amb els estils més corrents dins l'època; però també, per l'espectador novell, una seque-

dat teatral i una cruïra estrident que, de moment, no li deixaran abandonar-se a l'encís de l'obra.

Coses de la música, de l'art actual, dirà algú. Es bo de saber, però, que la mateixa primera impressió produeix dins el seu temps les composicions de Bach, Beethoven, Wagner i, cas extraordinari, de Mozart. Fins que el públic no s'hi va adaptar no hi trobava més que agrors i discordançes.

Creiem que totes aquestes observacions no són gens inoportunes. El dia de la pri-

Stravinsky en el seu estudi de la casa Pleyel (1929)

mera representació d'aquesta obra, ara farà cosa de quinze dies, es va produir dintre la sala el fet que el públic ni la podia admetre sense esforç, ni la sabia rebutjar completament. Per una banda, hom lluitava amb una repulsió; per l'altra, no podia fugir de sentir-se atret d'una manera misteriosa. La reacció fou natural i sana. Ara cal prolongar l'experiment i per això, amb Audicions Intimes, MIRADOR patrocina aquesta segona representació.

No dubtem que la pròxima vegada s'avançarà vers la comprensió i l'amor. Es així com el nostre públic i el de tot arreu ha pogut capir les grans obres de l'art. I, al capdavant, tota cultura és una successió de moments d'esforç i de col·lites de fruit.

ROSSEND LLATES

La situació espiritual dels nostres joves músics és fins a tal punt precària que tot esforç seriós de manifestació artística, sigui quina sigui la seva orientació, ha de merèixer tot el nostre interès. Sabem prou que els joves compositors d'aquesta terra es troben sobre un terreny difícil; cap personalitat de veritable categoria no es troba davant d'ells disposat a guiar-los i encoratjar-los. Els grans corrents de la música moderna amb prou feines es deixen sentir en la nostra vida musical; podem estar contents si una o dues vegades cada trimestre podem sentir la composició d'un mestre vivent. (Es evident que en aquest sentit Richard Strauss pertany ja a la història.) Per altra banda, les profundes commocions en l'esfera cultural i social que en els altres països europeus transformen progressivament la vida musical i l'estil de la composició, han arribat amb un feble ressò a casa nostra. En certa manera, la tragèdia de la música espanyola moderna és deguda al fet que tots els grans músics, d'Albéniz i Granados fins a Falla, han hagut de fer el seu aprenentatge a París, si és que no sofreixen, com Gerhard o Rodolf Halffter, la influència de l'escola germano-austríaca. Els uns, com Falla, han sabut desenvolupar, de retorn a llur país, un estil completament original i han aconseguit emancipar-se de les influències parisenques (*Concert per a clavecí*). Els altres, com Turina, han sabut donar a llurs composicions un coloris nacional encisador i típic, sense poder-se mai deslliurar del tot d'un impressionisme ja una mica caducat.

Aquest mateix procés d'emancipació, des de la transplantació fidel d'un estil impressionista que pertany ja a la història (Ricard Lamote de Grignon) i l'esforç considerable per alliberar-se de la tutela estèril de l'estil francès d'avant-guerra (Joaquim Salvat), fins a la primera etapa d'una emancipació completa (Josep Valls)—les tres etapes principals d'aquest desenrotllament, que són les mateixes en la formació de totes les escoles nacionals de la nostra època—, pot ésser també observat en les obres d'autors catalans que en el darrer concert de la Cultural poguérem oir.

En jutjar els tres compositors catalans, presentats de perfil artístic tan diferent, no volem pas parlar de la qualitat, sinó de l'actitud interior. Les qualitats del treball musical de Lamote de Grignon no són pas inferiors a les de Valls. La seva escriptura orquestral és perfectament equilibrada; tots els compassos sonen meravellósament bé; cada una de les diferents peces de la seva *Música d'escena per a una comèdia* ha estat concebuda en una forma ben pròpia. Confrontant aquests dos músics pensem, gairebé involuntàriament, en la diferència essencial que hom pot trobar en cada una de les èpoques de la història musical, la del *stile antico* i la del *stile moderno*. Evidentment, Ricard Lamote de Grignon se sent obligat a l'estil antic, disposant i utilitzant el repertori estilístic tal com l'ha trobat en el primer moment que s'ha sentit músic. (Diguem de passada que aquest compositor posseeix qualitats extraordinàries i massa poc evidenciades, de director d'orquestra.) Tota obra que escrigui sonarà bé i estarà ben feta; tanmateix mai no obrirà cap nova perspectiva al desenvolupament del nostre art. Es tracta d'un músic contemplatiu, que es complau en les petites formes i que no ens oferirà mai cap sorpresa.

La fesomia artística de Joaquim Salvat és molt diferent. El seu punt de partida és, si fa o no fa, el mateix que el de Ricard Lamote de Grignon. Tots dos són, segurament, grans admiradors de Grieg i de Debussy, amb una inclinació bastant accentuada per Puccini. Els cançons de Salvat, que han esdevingut una obra de resistència, d'èxit esclatant per a la Badia, són l'obra cabdal de la primera fase de la seva producció. Però Salvat és un músic massa inquiet i massa intel·ligent per a limitar-se al paper poc satisfactori d'un simple administrador dels valors tradicionals. Comprèn massa bé que la tradició, en el sentit més noble del mot, s'ha anat vertint progressivament fins al convencionalisme, cosa que equival a la peresa espiritual i al triomf de la reacció. El seu nou quartet de corda és el primer esforç fet per aquest jove i ambiciós compositor d'orientar-se vers una altra direcció. Malauradament, només hem pogut conèixer el primer temps de la composició. La diferència d'estil entre aquesta obra i el cicle de cançons per a veu i orquestra, és enorme. Cada línia melòdica és treballada amb un gran sentit de l'equilibri sonor i de les relacions interiors del material dels temes. No és estrany que els vestigis d'influències exteriors encara siguin visibles, però ja s'imposa el gran progrés de Salvat vers una expressivitat molt més vigorosa, densa i personal. Aquesta bella obra no presenta res encara de definitiu, mes ens obliga a reconèixer el mestre Joaquim Salvat com un dels talents més remarcables de la jove escola catalana i a seguir la seva producció amb molta atenció.

De les tres obres catalanes estrenades en el concert esmentat, la revelació sensacional fou la del més jove dels compositors, Josep Valls. D'ençà de les meravelloses composicions corals d'Antoni Nicolau, Josep Valls és el primer compositor català que ha pogut realitzar una magnífica síntesi musical de l'esperit propi, únic i ingenu, de la seva terra natal amb l'expressivitat forta i disciplinada de la generació dels nostres dies. En el seu *Concert per a quartet i orquestra* es fonen meravellósament els valors més essencials de la tradició gloriosa—cançó popular i polifonia rigorosa—amb temes d'intensa concentració dels mitjans instrumentals de l'estil modern. Aquesta posició sòlida del jove compositor—posició doble, enfrontada simultàniament vers el passat musical de la seva nació, i l'esdevenidor de

la música internacional—li dona un avantatge immens sobre els dos altres compositors representats en el mateix concert. Es en aquest punt on es descobreix llur diferència substancial, que consisteix, com diem més amunt, menys en la qualitat que en l'actitud interior.

Comprenem molt bé el perquè Salvat, malgrat el seu catalanisme molt pronunciat, prescindeix completament de la introducció

rítmica de la composició. Però en cap moment, ni tan sols en el bell segon temps lent, de profunda expressivitat lírica, les melodies donen lloc a evocar acords convencionals i vulgars. El teixit sonor de l'obra és manejat a cada compàs amb un mestratge sobirà i molt de virtuós, on la tensió interior no disminueix ni un sol instant. El primer temps és escrit en una veritable forma de *Concerto Grosso* a la Vivaldi, amb una transparència i una densitat admirables. El caràcter d'aquesta composició, d'un estil de *camera*, és subratllat encara per la virtuositat brillant i plena d'efectes instrumentals molt espirituals i insofitats, en la qual participen tots els instruments, sobretot les trompes, les trompetes i la percussió. L'escriptura polimelòdica i polirítmica no deixa ni la més petita llacuna. La seva obra exigeix una gran intensitat dels executants com dels auditors, sense que el seu caràcter de divertiment—en el sentit clàssic del mot—en sigui per res compromès.

No volem pas discutir ara si la forma del concert és l'apropiada per a presentar obres de joves compositors. El públic que durant la mateixa temporada aplaudeix frenèticament figures de valor artístic tan dubtós com Rubinstein o Rachmaninoff, i que es meravella davant les bel·leses artificials del Cor de Cosacs del Don, evidentment no té cap dret ni capacitat per a jutjar els primers passos d'un jove compositor. Sempre seria preferible d'estrenar les obres noves en un petit cercle d'amics i d'especialistes preparats i entusiastes. El *Triton* a París, però sobretot el *Studio* de música austríaca, dirigit per Krenek, i el *Carillon* a Ginebra, són petites associacions d'aquest gènere, més útils per a la cultura musical que els concerts monstres de *stars* italians o una mala representació d'òpera italiana. Potser un dia l'Associació d'Estudiants de Música podrà esdevenir un cercle semblant, exclusiu i intel·ligent, per a la música moderna catalana, una mena de «laboratori musical» on seran posades a la discussió les noves obres dels nostres compositors. I segurament hom interpretaria millor els concerts que a la Cultural, malgrat ésser una associació de classe capitalista, amb molts socis i recursos. A part de l'obra de Lamote de Grignon, dirigida per l'autor, les execucions foren escandaloses. Sobretot el concert de Valls restà gairebé quasi incompreensible. (La interpretació càutica d'aquesta obra deliciosa donarà la raó a la crítica reaccionària de constatar, com ha passat tan sovint en aquests darrers temps, que la música moderna és «inútilment difícil», de «gènere especulatiu» i «purament cerebral», etc.)

El Quartet de Barcelona no és pas el més indicat per a interpretar obres d'una susceptibilitat extraordinària com aquesta. L'esforç incessantment realitzat per aquests quatre xicots simpàtics és admirable i entenedor. Però haurien de limitar-se a les tasques que poden portar a cap d'una manera satisfactòria. Es un quartet encara molt poc equilibrat i de capacitats instrumentals i artístiques molt desiguals. S'han fatigat excessivament durant aquest hivern i es veu ben clar que treballen enormement i d'una manera seriosa. Però la rutina que han adquirit durant aquesta temporada és una mica artificial i no correspon encara a llur qualitat. Estan en perill de perdre-la del tot si en l'esdevenidor no disposen d'una manera més racional de llurs forces artístiques.

OTTO MAYER

Notícies de tot el món

ESPANYA

A l'Institut Francès de Madrid, José Subirá ha donat una conferència sobre els músics i els dansaires de l'antiga escena espanyola amb audicions d'obres d'Encina, Calderón i sarabandes per a llaut, orgue, guitarra i clavecí.

—Acaba de sortir el nou llibre d'Adolfo Salazar, titulat *La Música actual en Europa y sus problemas*. La majoria dels capítols d'aquest volum de 500 pàgines són articles publicats a *El Sol* en el transcurs dels darrers anys.

—El senyor Joan Pich i Pon, alcalde governatiu de Barcelona, ha imposat al senyor Lamote de Grignon, director de la Banda Municipal, les insígnies de l'Ordre de la República.

—De pas cap a Madrid on ha de parlar al Conferència Club sobre *La música antiga com a testimoni de les primeres civilitzacions*, ha estat unes hores a Barcelona l'il·lustre musicòleg alemany, doctor Curt Sachs.

FRANÇA

En aquest temps de commemoracions, sembla que es vol donar un cert esclat, a França, a la del centenari del naixement de Saint-Saëns. Però això no ha trobat l'adhesió unànime dels músics. «Es que ens el volen fer passar per geni?» diuen alguns que no li poden perdonar ni la seva oposició a Wagner i a Debussy, ni que s'hagués deixat erigir una estàtua vivint ell.

De totes maneres, Alfred Cortot i l'Orquestra Filharmònica seran els primers que, el mes entrant, retransmetran homenatge a l'autor de *Samson* i *Dalila*.

Saint-Saëns tenia quinze anys i estudiava composició, quan se li acudí de posar música a uns versos de Víctor Hugo. Tres anys després, acudia al concurs per anar a Roma, sense èxit. L'any següent, obtenia un segon premi. Berlioz, que era del jurat, digué:

—Aquest jove ho sap tot. Desgraciadament, li falta inexperiència.

ITALIA

Orseolo, el nou drama líric de Pizetti, acaba d'ésser estrenat al *Comunale* de Florència, en ocasió del *Maggio Musicale*.

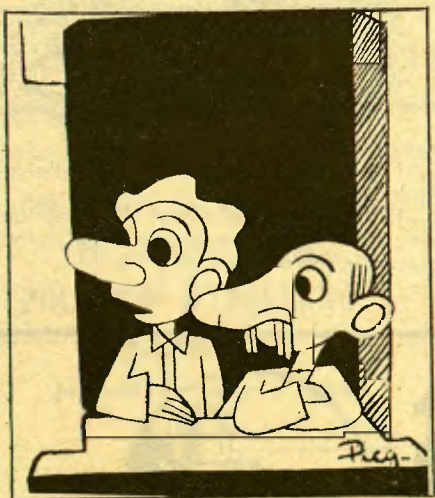
—El compositor Riccardo Zandonai acaba de guanyar el Premi Mussolini. Entre la seva copiosa producció remarquem el seu drama líric *I Cavalieri di Ekebi*, sobre la famosa novella *Gösta Berling* de Selma Lagerlöf.

ROMANIA

Georges Georgesco ha dirigit a Bucarest en primera audició una *Rapsòdia Iugoslava* de R. Dusaut.

TXECOSLOVAQUIA

El Teatre Nacional de Praga acaba de donar en primera audició una nova òpera d'Otokar Ostrčil, *El Reialme de Honza*, inspirada en la vida i les llegendes populars txeques.

PUNT DE VISTA

—Fa estona que no sentim els veïns disputar-se.

—Potser han renyit.

(Marianne, París)

Josep Valls, per Camps-Ribera

de melodies populars en les seves composicions: massa sovint la bella melodia del cançoner català ha estat pervertida i denigrada per harmonitzacions de mal gust. A Valls, aquesta melodia no li serveix d'excusa a una insuficiència de la seva imaginació artística. Ben al contrari. Sent l'obligació imperiosa de trobar a través d'ella una funció raonada de la seva posició artística. I té raó. Car ens és fàcil d'observar que en tots els països on no es disposa d'una forta i ininterrompuda tradició musical, de l'Edat mitjana o almenys del Renaixement, com França i Alemanya, l'única possibilitat de regeneració consisteix en les forces espontànies de la musicalitat del poble mateix. Es aquesta la perspectiva que fou assenyalada continuament per Felip Pedrell per a la música espanyola. Les meravelloses escoles nacionals que han nascut durant els cinquanta darrers anys, a Hongria, a Iugoslàvia, a Txecoslovàquia, a Finlàndia i—*last but not least*—a Espanya, són els primers resultats esplèndids d'aquesta orientació folklòrica.

El darrer temps del concert de Valls pot ésser comprès com una dignificació tan típica de la festa major catalana com ho és el darrer temps del *Concert* de Falla de la *Feria* de Sevilla. Continuament les més belles melodies del folk-lore català són posades en relleu servint de reserva inesgotable per a la substància melòdica i pol-

Notes de ràdio

El llibre i la T. S. F.

Els editors de discos es queixen que la ràdio els perjudica. Els diaris alleguen perjudicis semblants. Però el director comercial de la casa Gallimard, editora de la *Nouvelle Revue Française*, de *Detective* i de milers de llibres, declara:

«La ràdio afavoreix la venda del llibre. Quan André Billy diu des del micròfon tot el bé que pensa d'un llibre nou, no és a desenes de milers de lectors que es dirigeix, com abans, sinó a centenars de milers.»

Es creu que el mateix podria ocórrer pel que fa al disc, si la qüestió estigués reglamentada.

Set milions d'oients

La qualitat i la varietat dels programes i la puresa de les emissions angleses són un fet constatat unànimement. I aquelles condicions troben la seva compensació. De febrer a març, el nombre d'oients britànics ha augmentat en seixanta mil, i ja es parla de celebrar la concessió de la llicència que durà el número 7.000.000.

La British Broadcasting Corporation no empipa els oients amb anuncis odiosos, i així i tot ha saldat el seu darrer exercici amb un superàvit de 220.000 lliures esterlines, el qual serà esmerçat en la construcció d'una potent estació d'ones curtes i diverses millores.

Diverses vegades hem parlat de la qualitat dels programes de la B. B. C. i de la tasca musical i educativa que porta a terme, la qual, com es veu per la xifra anteriorment anotada, no resulta pas en perjudici de l'aspecte financer.

Per a donar idea de com està muntada la ràdio britànica, remarquem que la biblioteca musical de la B. B. C. conté 16.000 obres, cada una de les quals en tres partitures: per a gran orquestra, per a orquestra mitjana i per a petita orquestra.

—La meua dona no comprèn el meu art... (Judge, Nova York)

Ella (llegint el programa). — Vestits de Lucille, perruques de Parkson... Ell (distret). — I les cames?

(The Humorist, Londres)